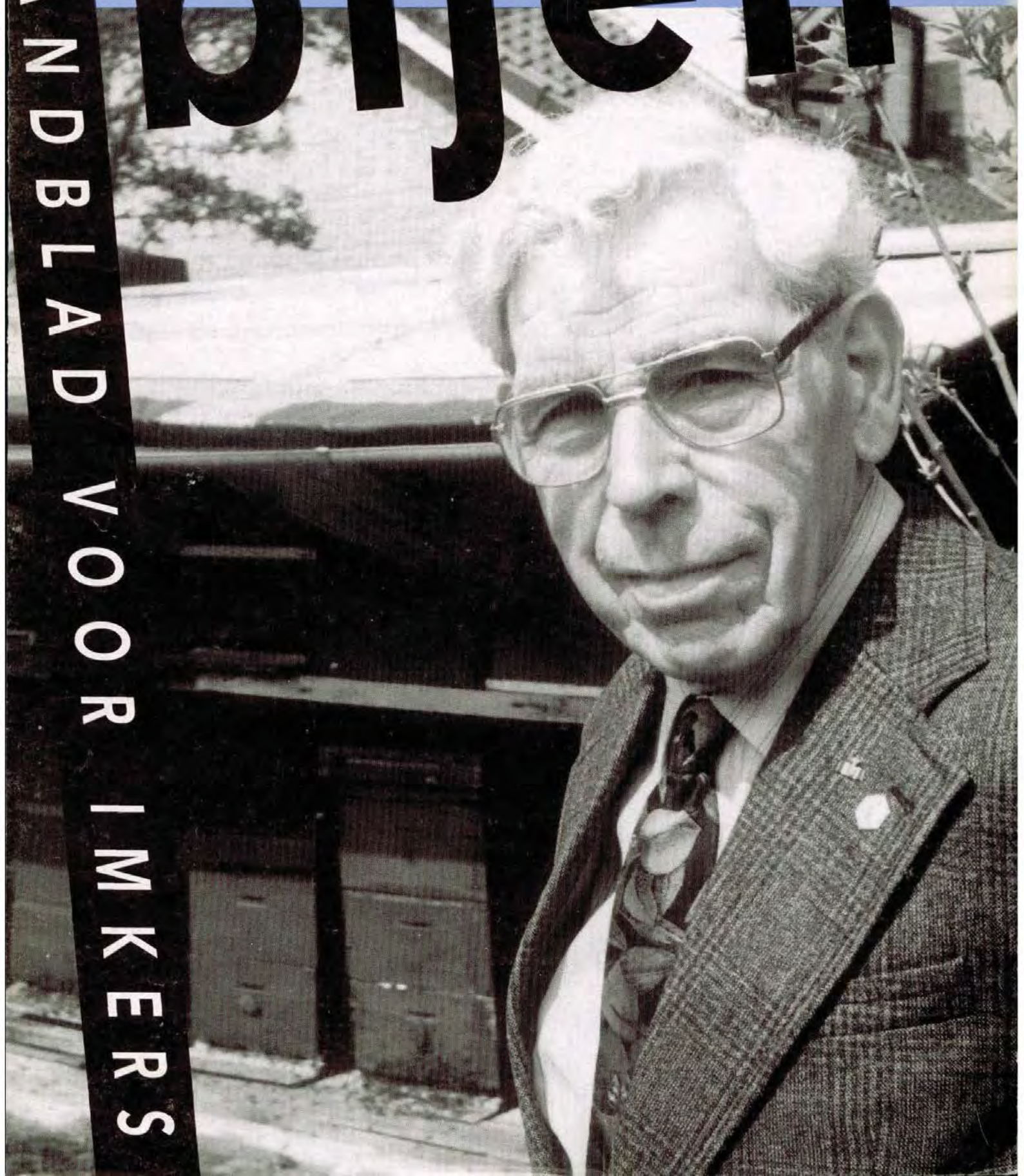

Uitgegeven door de Imkersbonden van de ABTB en de LLTB, de Bond van Bijenhouders van de NCB, en de VBBN

4/9
september
1995

bijen

MAANDBLAD VOOR IMKERS

bijen

Van de redactie / Inhoud

Maandblad voor imkers ISSN 0926-3357
Jaargang 4, nummer 9, september 1995

Uitgegeven door de Imkersbonden van de Aartsdiocesane Boeren- en Tuindersbond (ABTB) en van de Limburgse Land- en Tuinbouwbond (LLTB), de Bond van Bijenhouders van de Noordbrabantse Christelijke Boerenbond (NCB) en de Vereniging tot Bevordering der Bijenteelt in Nederland (VBBN)

Hoofdredacteur J. Beetsma

Redactie M.L. Boerjan, F.P. Bohlmeijer, A. M. Kuypers, M. Schyns en W. Wieleman.

Vaste medewerkers W. Bohlmeijer-Mans, M.J. van Iersel, N. de Jong, A. Neve, K. Zoet.

Redactiesecretaris M.J.E.M. Canters

Postbus 198, 6720 AD Bennekom

Telefoon 08370-22422

Telefax 08370-24180

Financiële administratie

Spoorlaan 350, 5038 CC Tilburg

Telefoon 013-836350

Bankrelatie RABO-bank Tilburg,

rekeningnummer 18.52.12.077, ten name van 'bijen'.

Postbanknummer van de bank 1088813

'bijen' verschijnt 11 keer per jaar omstreeks de eerste van de maand (de juli- en augustus nummers worden gecombineerd).

Oplage 10.000

Tarieven voor handelsadvertenties: op aanvraag bij de redactiesecretaris.

Niet-commerciële advertenties in 'Vraag en aanbod':

f15,00 per 20 woorden, elk extra woord f0,50

Betaling bij opgave.

Alle in 'bijen' gepubliceerde meningen en inzichten blijven voor rekening van de auteurs.

De redactie houdt zich het recht voor de bijdragen in te korten of te redigeren.

Overname van artikelen en illustraties alleen met toestemming van de redactie en dan met bronvermelding.

Kopij, opgave en betaling van advertenties moeten uiterlijk zes weken voor de maand van plaatsing aan de redactiesecretaris worden ingestuurd. Tekst bij voorkeur op een diskette insturen. Zo mogelijk met foto's of dia's.

Vormgeving en opmaak

Grafisch Atelier Wageningen

Druk

Drukkerij Modern b.v., Bennekom

Bij de voorpagina:

50 jaar is Leendert Rozeboom centrale figuur in het bestuur van 'Veluwezoom' Bennekom. Zie pagina 239 e.v.

Omdat wij het hoofdartikel van de heer Muntjewerf in *Bijen* 4(5): 131-133 (1995): 'Wat is het draagvermogen van de Nederlandse bijenweide' een belangrijke bijdrage voor onze bijenteelt vinden, hebben wij het vervolg hierop eveneens als hoofdartikel geplaatst. Deze schattingen en berekeningen zouden het begin kunnen zijn voor onderzoek in het veld. Dat bijenprodukten voor veel verschillende doeleinden gebruikt worden wisten wij al, maar dat bijenwas gebruikt wordt om muren minder kwetsbaar te maken voor de activiteiten van ongewenste muurversierders was ons niet bekend. Wij vinden het van belang dat leden, die zich als vrijwilliger jarenlang inzetten voor hun organisatie, in het zonnetje gezet worden, vandaar dat wij deze keer uw aandacht vragen voor het werk van de heer L. Rozenboom.

In het interview van Ab Kuijpers met de heer B.A.H. Visser en in het verenigingsnieuws kunt u lezen over de organisatorische veranderingen die de ABTB betreffen.

Joop Beetsma

Draagvermogen van de bijenweideP.C. Muntjewerf	227
Voor beginners: het bewaren van raten ...M.J. van Iersel	229
Bijenplant in beeld: TuinkattekruidArjen Neve	230
Studiedag LLTBAb Kuypers	232
De lezer schrijft	
<i>Standaard honingpot</i>J. Tromp	234
<i>Bijensteken behandelen</i>C. van de Wetering	234
<i>Bijensteken uitzuigen</i>Jan Tempelman	234
<i>Moerloos</i>Grad Lenssen	235
Themadag voor keurmeesters	235
Van imker tot imkerKo Zoet	236
SnippersWilma Bohlmeijer-Mans	238
Interview met Leendert Rozeboom	239
Bijenwas in anti-graffitimiddeJoop Beetsma	240
Open dag AmbrosiushoeveAad de Ruijter	241
Imkersbond ABTB zelfstandig verderAb Kuypers	242
Verenigingsnieuws BedrijfsraadJan Beekman	245
Verenigingsnieuws LandbouwschapJan Beekman	246
Verenigingsnieuws ABTB	
<i>Uit het hoofdbestuur</i>B.A.H. Visser	246
Verenigingsnieuws NCB	
<i>Studiedag 11 november</i>	247
<i>Van de bestuurafel</i>Jan Beekman	248
Verenigingsnieuws VBBN	
<i>Uit de PC</i>Dick Vunderink	249
<i>Perikelen in de braak</i>Heyta van der Reijden	250
<i>Het HB op toernee</i>Heyta van der Reijden	251
<i>Verslag HB-vergaderingen</i>Heyta van der Reijden	252
Familieberichten, cursussen	253
Kalender	254
Vraag en aanbod, adressen	255

Wat is het draagvermogen van de Nederlandse bijenweide?

P.C. Muntjewerf

In mijn vorige bijdrage is in zeer ruwe trekken weergegeven hoeveel honing onze Nederlandse bijenweide gemiddeld produceert. Een nader empirisch onderzoek zou zeer wenselijk zijn om vast te stellen welke drachtplanten verantwoordelijk zijn voor de nectar- en stuifmeelproductie. In het overleg met de Europese Commissie kwam naar voren dat deze wellicht iets wil doen op het gebied van honinganalyse.

Dit was voor mij aanleiding om na te gaan hoe wij dan meer inzicht zouden kunnen krijgen in onze bijenweide. Ik stel mij daarbij voor om een waarnemingsnetwerk (grid) met punten op ca. 10 km afstand over het hele land te hebben. Dit zou ongeveer 300 meetpunten betekenen. Op deze plaatsen zouden imkers gezocht moeten worden die niet met hun volken reizen en bereid zijn monsters honing van de voorjaars-, zomer- en najaarsdracht te leveren. Hierop zou een pollenanalyse moeten worden uitgevoerd. Bij een doorlopend onderzoek over ca. vier jaar zou dan een inzicht verkregen kunnen worden in de belangrijkste drachtbronnen. Zo'n onderzoek uit te voeren door de Inspectie Gezondheidsbescherming, Keuringsdienst van Waren (drs. J.D. Kerkvliet) zal per jaar echter ca. f65.000,- kosten. Zoiets kan alleen worden gerealiseerd indien de Europese Unie bereid is dit onderzoek te bekostigen. Met de nodige afgunst las ik een verslag van de Landesanstalt für Bienenkunde van de Universiteit Hohenheim (zie ADIZ 1995[3])p waar de hiervoor ontwikkelde gedachten reeds zeer grondig in uitvoering zijn. Naast een onderzoek via pollenanalyse is het ook zeer wenselijk om gedurende een aantal jaren een onderzoek te doen naar de nectarsecretie van de belangrijkste drachtplanten onder verschillende omstandigheden van grondsoort en grondwaterstand. Waar onvoldoende bodemvocht is laat de nectarproductie het afweten. Dit soort onderzoek lijkt mij thuis te horen bij het onderzoeksprogramma van de Ambrosiushoeve. Het rapport 'Grondwater beneden peil; verdroging in Nederland' moet ons imkers met zorg vervullen.

In Bijen (5): 131-133 (1995) berekende ik dat er plaats is voor 60.000 tot 70.000 bijenvolken in Nederland. Afgeleid hiervan rijst dan de vraag voor hoeveel imkers er in Nederland dan nog plaats is. Wil men de liefhebberij enigszins vakmatig uitoefenen dan zal men ten behoeve van de dekking van de algemene kosten en van enige mogelijkheid tot selectie toch zeven tot tien volken moeten hebben. Rekening houdend met beginners met twee volken en degenen die een paar volkjes als ornament in hun tuin willen hebben en met een beperkt aantal semi-professionele (bestuivings-) imkers is er in Nederland niet veel meer ruimte dan voor 8.000 imkers.

227

Een rekenvoorbeeld

• 2.000 imkers met minder dan 5 volken	5.000 volken
• 4.000 imkers met 7 volken	28.000 volken
• 2.000 imkers met 10 volken	20.000 volken
• 100 imkers met 150 volken	15.000 volken
Totaal	
• 8.100 imkers met	68.000 volken

Wat bedoel ik met vakmatig imkeren?

Echte hobbyisten zijn mensen die streven naar een perfecte uitoefening van het vak en niet maar wat aanmodderen. Zij streven naar:

- goede huisvesting
- goede drachtgebieden
- goede voedingstoestand

Dat laatste betekent dat de volken onder alle omstandigheden een ruime voedselvoorraad hebben voor een regelmatige broedaanzet om op elk moment voldoende haalbijen te hebben om een – soms onverwachte – dracht ten allen tijde te benutten. Nog te veel worden volken na de voorjaarsdracht 'kaal geplukt' met een daaropvolgende stressperiode door te weinig voorraad en nectaraanbod. Deze handelwijze is vermoedelijk nog in de hand gewerkt bij de koolzaadgangers die de ervaring hadden dat koolzaadhoning in de uithoeken van de honingkamers door gebrek aan warmte snel kristalliseerde. Beter ware het slechts een deel van de oogst af te nemen en de volken een voldoende voorraad te laten behouden. Bij het minderen van de voorraad eventueel bijvoeren ook al is het midzomer. De ervaring leert dat volken met

voldoende voorraad ook sneller een overschot opbouwen. Motto: 'Met honing maak je honing'. Een goed doorvoed volk is ook beter bestand tegen ziekten en tegen secundaire (virus)-infecties.

Uiteraard streeft een vakbekwame imker ook naar een goede zwermbeheersing. Het verspelen van zwermen mag eigenlijk niet voorkomen. En het eindeloos sukkelen om in een moerloos volk een jonge moeder te fokken en aan de leg te krijgen is tijdrovend en vaak teleurstellend. Opdoeken en verenigen is de boodschap.

Een ervaren imker weet welke zijn beste volken zijn. De honingproductie is daarbij de beste indicator en is meestal verbonden met de positieve eigenschappen van een volk. Hij zal er daarom voor zorgen afstammelingen van deze volken in te voeren bij zijn andere volken. Iedere imker doet aan koninginneteel:

228

1. onbewust bij het doppen breken zonder enige selectie
2. door jonge koninginnen uit geselecteerde volken in te voeren in andere volken en op stand te laten bevruchten.
3. Door jonge koninginnen uit geselecteerde volken gecontroleerd te laten bevruchten door darren uit geselecteerde volken.

Men kan ook bevruchte koninginnen van bekende en/of erkende afstamming kopen en invoeren. Het doel moet altijd zijn gezonde en produktieve volken. Daarom is controleren op prestatie in vergelijking met andere volken onder dezelfde omstandigheden noodzakelijk. Aankoop van koninginnen van goede afstamming geeft soms wel eens teleurstellende resultaten. Dit kan veroorzaakt zijn door een minder geslaagde teelt waardoor de prestatie tegenvalt: men verwacht wonderen van de nieuw ingevoerde koninginnen zonder de overige omstandigheden optimaal te hebben. Voorbeelden van mislukkingen op andere terreinen zijn er te over.

- Hoogproductief melkvee geïmporteerd in een Afrikaans savannengebied zal zonder goed ruwvoer en krachtvoeder niet aan de verwachtingen beantwoorden.
- Nieuwe rijstrassen (groene revolutie) doen het alleen maar goed als de grondbewerking, de bemesting, de vochtvoorziening en de ziektebestrijding daarbij optimaal zijn aangepast.

Uit deze voorbeelden lere men de les dat ook goede bijenvolken alleen tot optimale prestaties kunnen komen als de imker zorgt voor optimale omstandigheden wat hoofdzakelijk inhoudt dat er

'Bijenheide'. Foto Marleen Boerjan

voortdurend een voldoende groot voedselaanbod is.

Tot slot nog een enkele opmerking over ons kostelijk produkt honing dat het resultaat is van veel zorg en inspanning.

- Oogst alleen rijpe honing
- Probeer met goede volken en goede dracht eens raathoning in secties te winnen. Het is nog steeds een begeerde delicatessie bij de liefhebbers.
- Laat uw honing eens keuren; niet alleen op helderheid maar ook op vochtgehalte en HMF en naar de herkomst via pollenanalyse.
- Maak cremehoning. De fijn gekristalliseerde smeerbare honing wordt door het publiek meer en meer gewaardeerd.
- Indien aan huis honing wordt verkocht doe het dan in uniforme aantrekkelijke verpakking met op het etiket vermeld de soort, de oorsprong en de uiterste houdbaarheidsdatum. Deel een honingfolder aan de klanten uit. Zorg voor constante kwaliteit en een constante prijs.
- Volg eens een cursus honingverzorging.

Kort samengevat

Nederland biedt momenteel niet meer ruimte dan voor 60.000 tot 70.000 bijenvolken van ca. 8.000 imkers. Deze imkers moeten individueel en georganiseerd hun aandacht richten op:

- Drachtplanten en hun groeiomstandigheden.
- Vakbekwaam imkeren.
- Goed doorvoede gezonden sterke volken, mede door selectie.
- Zorg voor kwaliteit en goede presentatie van het eindprodukt.

Het bewaren van raten

Omdat onze bijenvolken in het winterseizoen minder ramen nodig hebben dan in de zomer, zetten we ze kleiner, op minder bakken. We houden dan ramen over. Als we deze zomaar laten liggen is de kans erg groot dat we er volgend jaar niets meer mee kunnen doen. Wasmot en schimmels hebben dan hun slag geslagen.

Welke ramen kunnen we bewaren?

Ná en tijdens het bijenseizoen ruimen we ongeschikte raten op. Voor de zonnepanelen komen raten in aanmerking met teveel grof werk (darrecellen), of die zo donker zijn geworden dat je er niet meer doorheen kunt kijken. Raampjes waarbij het houtwerk is krom getrokken, moeten er ook uit. Ze geven de bijen gelegenheid voor het maken van vreemde bouwsels of vastkitten met propolis. Wat overblijft om te bewaren zijn ramen vol fijn werk (werkstercellen) mooi geel of lichtbruin van kleur. Deze kunnen we volgend jaar weer met een gerust hart aan onze bijen geven.

Vijanden van de raten

In de allereerste plaats, de wasmot. De wasmot weet de raten buiten het bijenvolk prima te vinden. Als de raten zich op een donkere, warme plaats bevinden, legt ze daarop haar eitjes, en de larven die daaruit komen maken al etend gangen door de raten en bekleden deze met een taai spinsel. Het valt mij op dat in de literatuur de wasmot vooral wordt gezien als een belager van raten in het bijenvolk. Mijn ervaring is dat wasmot sporadisch in het volk voorkomt, maar vooral schade aanricht buiten het volk. De wasmot maakt de raten onbruikbaar voor de bijen. Een flink aangetaste raat kan tientallen wasmotlarven in een kluwen spinsel bevatten. Omdat de wasmotlarve voor haar ontwikkeling ook eiwitten nodig heeft, wordt vooral oudere raat door de wasmot aangetast. De wasmot wordt actief als de temperatuur boven de 12°C komt.

Schimmel is een tweede vijand. Schimmel treedt het meest op als er veel vocht aanwezig is. Vooral oude raat wordt dan door schimmel aangetast omdat daarin veel organisch materiaal aanwezig is zoals het spinsel van bijenlarven, in de was verwerkte materialen zoals bijenharen en achtergebleven stuifmeel.

Koude is geen directe belager van de raten, maar maakt raten kwetsbaar. Vooral jonge raat verpulvert

bij lage temperatuur al bij lichte aanraking.

Muizen worden afgeschilderd als echte vernielers van raten. Op mijn bijenstand heb ik wel last van muizen maar niet omdat ze raten stuknagen.

Hoe bewaren we de raten?

In koude en licht heeft de wasmot geen kans. Droog, dan treedt er geen schimmelvorming op en op een rustige plaats zodat bij kou de raten niet beschadigd worden. Heel goed laten raten zich bewaren als we ze onder een afdak hangen in een open rek. Zorg wel voor voldoende ruimte tussen de raampjes. Zo'n 1,5 à 2 cm is voldoende. Er is dan voldoende licht en lucht om alles in goede staat te houden. Ratens in op elkaar gestapelde bakken hangen gaat ook prima. Er kan een moerrooster onder en boven geplaatst worden tegen de muizen. Minder dan tien ramen in een bak bevordert de ventilatie. De ervaring heeft mij geleerd dat bij deze opslag in bakken regelmatig restanten stuifmeel door de stuifmeelmijt worden opgeruimd. Er blijft een fijn poeder over daar waar deze mijt aan het werk geweest is. Dit laat zich gemakkelijk uitkloppen en de raat is weer bruikbaar. Bij veel vochtig weer verschimmelt het stuifmeel gemakkelijk en maakt de raten onbruikbaar.

Nat of droog?

Als we voor de laatste keer geslinterd hebben, geven we de honingkamerramen niet meer terug aan de bijen. Ze zijn dan nat van de honing en trekken vocht aan. Ik plaats deze ramen bij enkele volken bovenop de voerspleet in de dekplank en laat ze door de bijen schoonmaken. Ze kunnen daarna in open opslag in de bijenhal. Er zijn imkers die ze na het slingeren meteen opslaan zonder dat de bijen erbij kunnen. Als de bijen deze ramen in het voorjaar terugkrijgen nemen ze die meteen in gebruik. Zelf heb ik geen ervaring met deze manier van bewaren. Misschien zijn er imkers die op deze manier werken en hun ervaringen willen mededelen.

Ontsmetten

Als de raten in opslag zijn, kunnen we ze meteen ontsmetten. Daarover een volgende keer.

Tuinkattekruid (*Népeta x faásenii*)

Geliefd bij mens en bij

Het moet zeker een geliefde tuinplant zijn, het tuinkattekruid, want je ziet zijn mooie blauwe bloemen in vele tuinen. Bovendien is de plant geliefd bij honingbijen en hommels. Ze zijn er altijd op te vinden, op zoek naar nectar.

Een hybride

Tuinkattekruid is een hybride van, naar men aanneemt, *Népeta mussinii* en *Népeta nepetella*. De eerste komt uit de Kaukasus en de andere is afkomstig uit Zuid-Europa. De kruising is vermoedelijk tot stand gekomen toen beide soorten in cultuur werden bijeengebracht. Het geslacht kattekruid (*Népeta* L.) behoort tot de lipbloemfamilie (*Labiatae*) en telt ongeveer 150 soorten. Ze groeien alle van oorsprong op droge rotsachtige plaatsen. De enige soort die in ons land in het wild groeit is het uit Oost-Europa afkomstige wild kattekruid (*Népeta cataria* L.). Deze komt vrij zeldzaam voor in de duinen en in Zuid-Limburg.

Winterhard

Tuinkattekruid is een vaste plant die hier te lande redelijk winterhard is. Het is raadzaam om de oude stengels in het najaar aan de planten te laten, zodat ze in de winter als bescherming tegen de vorst kunnen dienen.

Steriele stuifmeelkorrels

De stengels van het tuinkattekruid zijn vierkant. Zowel de stengels als de bladeren zijn sterk behaard. In mei vangt de bloei aan. Zoals veelal bij hybriden het geval is, zijn de stuifmeelkorrels steriel en wordt er ook geen zaad gevormd. Dat heeft het voordeel dat de bloemen lang aan de plant blijven. De bloei zet zich voort tot in augustus. De bloeiwijze is een schijnscherm, dat in de oksel van de bladeren tot ontwikkeling komt. Twee tegenoverelkaar staande schermen vormen, als ze geheel uitgegroeid zijn, een krans van bloemen rond de stengel. Ook de kelk en de bloemkroon zijn met haren bezet. De kelk is kokervormig en heeft vijf driehoekige slippen langs de rand. De bloemkroon begint met een smalle koker, die, buiten de kelk gekomen, wijder wordt en in twee lippen eindigt. De onderslip geeft de bezoekende insecten een fraaie gelegenheid om te landen. Bij het begin van de bloei

steken de vier meeldraden recht vooruit en liggen tegen de bovenlip. De stamper is dan nog niet op volle lengte en ligt met nog gesloten stempels tussen de meeldraden. Later buigen de meeldraden naar opzij en komt de stamper naar buiten. De stempels buigen dan vorkvormig uiteen.

Veel nectar

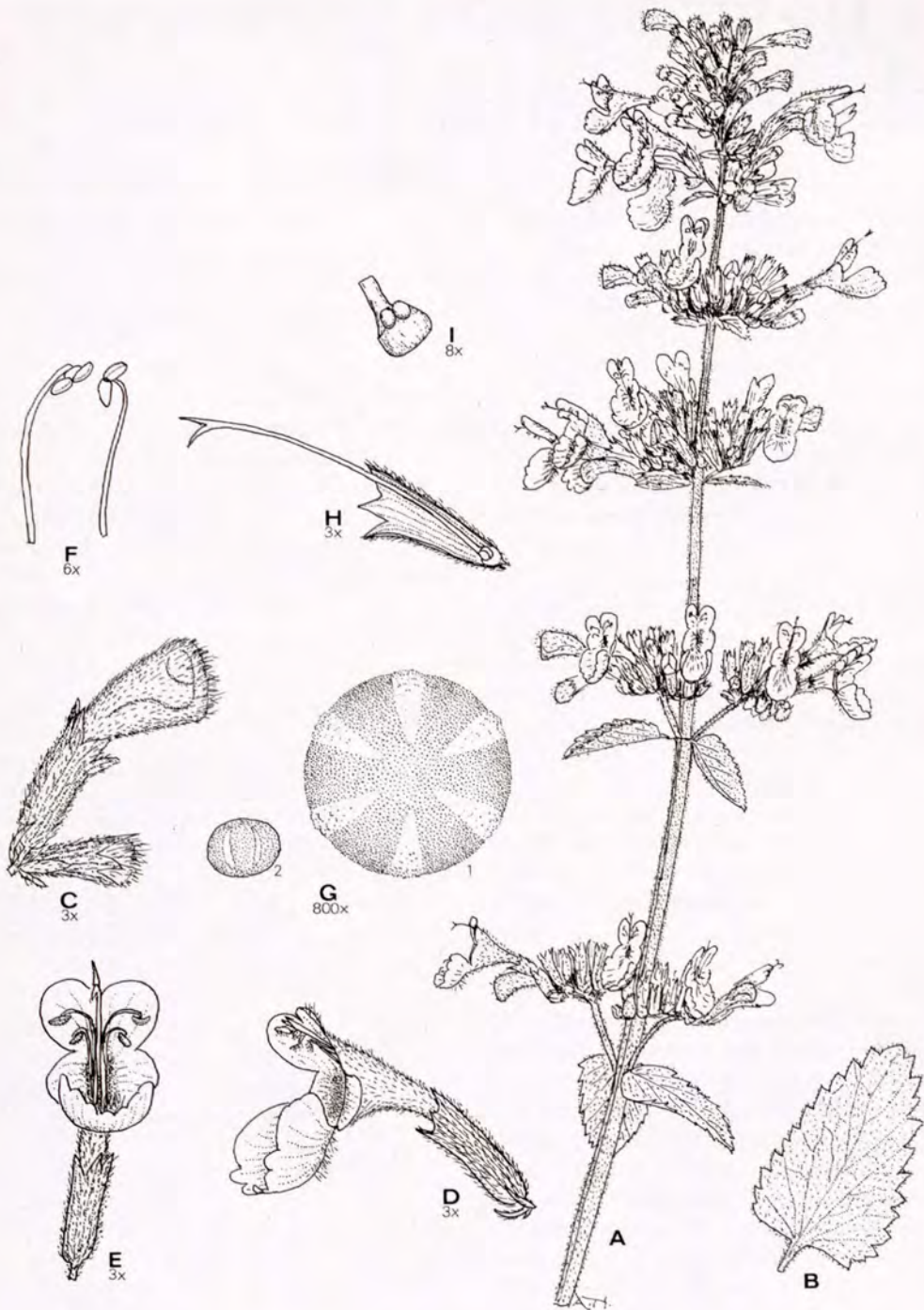
Voorzover ik heb kunnen waarnemen verzamelen bijen alleen nectar op de bloemen. Tijdens het bloemenbezoek krijgen ze stuifmeel vòòr op de kop gedrukt; het zal wel moeilijk zo niet onmogelijk voor ze zijn om het daarvandaan in het korfje te verzamelen. Het nectarium ligt onder in de bloem en vormt een kussen rond het vruchtbeginsel. De nectar komt aan de voorkant van de bloem tevoorschijn. Voor de bijen ligt het nectarium wel erg diep in de bloem; het smalle buisvormige deel van de bloemkroon is namelijk ongeveer één centimeter lang. Een gelukkige omstandigheid voor de bijen is dat de bloemen veel nectar produceren. Ik vond bloemen waarvan de buis van de bloemkroon voor de helft met nectar was gevuld. En als de bij met haar tong het nectaroppervlak kan bereiken, dan kan ze alle nectar opnemen.

Vermeerdering

Tuinkattekruid laat zich vermeerderen door het scheuren van de plant en door het maken van stekken. Het scheuren vindt bij voorkeur plaats in het voorjaar. Stekken kunnen met succes worden gemaakt in juni of juli, en wel van scheuten zonder bloemen.

Literatuur

Stearn, W. (1950). *Nepeta mussinii* ana *Nepeta x faassenii*.
Journal Royal Horticultural Society 75: 403-406.

Tuinkattekruid (*Nepeta x faassenii* Bergmans ex. Stearn)

A bloeiwijze; B blad; C bloemknoppen; D bloem van opzij; E bloem van voren; F meeldraden; G stuifmeelkorrel; 1 polair, 2 equatoriaal; H deel bloemkelk met stamper; I vruchtbeginsel met nectarium.

'Er bestaat een groeiende behoefte aan informatie'

Ab Kuypers

Zaterdag 23 september wordt voor Hugo van den Berg, namens de regio Midden Limburg hoofdbestuurder van de Imkersbond LLTB, een spannende dag. Sinds lange tijd, 'ik weet al niet eens meer hoe lang het geleden is', wordt er dan weer een studiedag voor de imkers van deze bond georganiseerd. Een studiedag gestoeld op twee pijlers. 'Het overbrengen van kennis is voor ons even belangrijk als de onderlinge contacten die op zo'n dag mogelijk zijn.' Vooraf had BIJEN een gesprek met deze welbespraakte actieveling. Een vooruitblik.

232

Aanmelden gewenst

'In het verleden hadden wij als Zuidelijke imkersbonden jaarlijks een studiedag. Deze werd per toerbeurt door één van de drie georganiseerd. De belangstelling voor de studiedag was echter tanende, zodat deze op een gegeven moment ter ziele is gegaan,' aldus een van de initiatiefnemers Hugo van den Berg. 'Na zoveel jaar, waarbij de ervaring voor zo'n dag een beetje verloren is gegaan, zijn we erg benieuwd hoeveel imkers er 23 september op af zullen komen.' Niet voor niets krijgen al onze leden een persoonlijke uitnodiging en moet men zich vooraf opgeven. Vooraf in verband met de catering is het toch wel belangrijk te kunnen schatten op hoeveel mensen we moeten rekenen. 'We rekenen op een aantal deelnemers dat ergens tussen de 200 en 300 zal komen te liggen. Het is niet zo, dat mensen, die op het laatste moment toch nog komen worden geweigerd.' De studiedag, hoewel in eerste instantie voor de eigen leden georganiseerd, staat in principe open voor alle imkers. Ook niet-leden zijn dus van harte welkom. Maar ook voor hen geldt dat zij zich moeten aanmelden. De kosten voor deelname zijn 15 gulden'. Wie geen aanmeldingsformulier ontvangt kan zich bij de secretaresse van de Imkersbond LLTB, Karin Ridderbeks opgeven, telefoon 04750-81777.

De organisatie

De Imkersbond LLTB, Limburgse Land- en Tuinbouw Bond, telt ruim zeshonderd leden. Na een reorganisatie is deze bond voor imkers nu in drie regio's

ingedeeld, met elk rond de tweehonderd leden. Deze regio's samen zijn verdeeld in ongeveer 25 afdelingen. Elke regio levert twee bestuursleden die zitting hebben in het hoofdbestuur van de Imkersbond LLTB. De studiedag voor dit jaar is georganiseerd door de regio 'Midden'. Dat men in het Limburgse eenzelfde principe als bij de Quakers hanteert, waarbij je als ideeënman aangewezen wordt om je eigen plan uit te werken, zal wel op toeval berusten, misschien is men zich dat niet eens bewust.

Hugo van den Berg vertelt daarover: 'Wij vonden het wel weer eens tijd voor wat meer activiteit. Ik heb in de hoofdbestuursvergadering vorig jaar namens onze regio Midden de vraag voorgelegd of er niet weer eens een studiedag georganiseerd kon worden. Men vond dat een prima idee. Nu is het bij ons zo, dat

Programma

- 09.00 uur: Zaal open. Inleveren produkten voor de honingkeuring.
- 9.30 uur: Koffie met vlaai, opening door de voorzitter van regio Midden, de heer Slots.
- 10.00 uur: Lezing door de heer Kraus, gastmedewerker aan de Universiteit te Utrecht. Onderwerp 'Varroamijtbestrijding en resistentie'.
- 11.00 uur: Lezing door mevrouw Duchatau over koninginnettel.

Pauze

- 12.00-14.30 uur:
Lunch (soep en brood) en museumbezoek. Hier zijn demonstratie- en informatiestands ingericht. Tijdens de pauze zal de honingkeuring worden uitgevoerd. Er zal volgens de gebruikelijke reglementen worden gekeurd. Er kan voor alle klassen worden ingezonden.
- 14.30 uur: Lezing door de heer Bohlmeijer. Onderwerp is bijenwas.
- 15.30 uur: Sluiting van de studiedag. Tevens zal de uitslag van de honingkeuring bekend worden gemaakt.

Elke lezing zal 50 minuten duren waarna gedurende tien minuten gelegenheid is voor het stellen van vragen.

wanneer je met een bepaald voorstel komt, je het ook meteen zelf organiseren mag. Zo zat onze regio dus aan de organisatie van deze dag vast.'

Een goed programma

Voor de organiserende regio 'Midden' zijn, dankzij de inzet van twaalf mensen, twee afgevaardigden per afdeling, de voorbereidingen zo goed als afgerond. Nu ziet men spanning uit naar de 23ste september. 'Ik vind dat wel spannend hoor,' vervolgt van den Berg zijn relaas, 'kijk, wanneer alles goed verloopt zit je gebeiteld. Maar o wee als het op een mislukking uitloopt, dan krijg je de kritiek. Maar we wachten maar af. En ach, ik denk dat het wel zal meevallen. We hebben immers een goed programma samengesteld. De mensen die de lezingen komen verzorgen zijn niet zomaar de 'eerste de beste'. Wij proberen er van onze kant het beste van te maken. Het programma moet voor iedereen interessant genoeg zijn om te willen komen.'

'Wij willen dat de leden van de Imkersbond LLTB goed blijven imkeren. Deze studiedag werkt er hopelijk aan mee dat zij niet alleen lid blijven maar ook praktisch imker.'

Plaats

De studiedag vindt plaats in Nederweert en zal zich afspelen op twee lokaties. De lezingen worden gehouden in de Reigershorst, een gemeenschapscentrum. De voorlichting en de demonstraties worden gegeven in de Einderhof, een openluchtmuseum van oude ambachten op loopafstand van de Reigershorst. Wanneer de aanstaande studiedag slaagt zal er volgend jaar zeker weer eentje worden georganiseerd, zij het dat dan een andere regio aan de beurt is.

Leven in de brouwerij

Volgens Hugo van den Berg is de tijd rijp voor een studiedag. 'Nu de afdelingen van onze bond de laatste jaren weer heel wat actiever zijn dan tevoren is het een goed moment weer met de studiedag te beginnen. Er bestaat onder onze imkers bovendien een groeiende behoefte aan informatie. Daarnaast zijn er veel activiteiten binnen de Imkersbond LLTB ontstaan. De Drachtplantencommissie, Ziektebestrijdingscommissie zijn voorbeelden van actieve mensen. Er zijn binnen onze bond verschillende koninginneteltgroepen, voor Carnica zowel als voor Buckfastbijen actief. De regio's organiseren het jaar door zelf hun eigen activiteiten. Dat loopt allemaal weer goed tegenwoordig, er is ook voldoende belangstelling voor. Ja, er komt duidelijk weer wat leven in de brouwerij.'

'Ik ben van mening dat ook het maandblad Bijen daar aan heeft meegeholpen. Er komt nu meer informatie naar de imkers toe dan voorheen. En men doet nu ook wat met die informatie. Ik vind ons gezamenlijk blad een hele vooruitgang. Trouwens, dat vind ik niet alleen, dat is de mening van de LLTB.'

Overigens, mijn gastheer zelf weet er ook wat van. Een actief baasje met amper tijd voor vakantie, zo blijkt. Naast hoofdbestuurder van de LLTB is hij bestuurder voor de BBV (Buckfast Belangen Verenigd), regio Zuid, zet zich in bij het bestuivingswerk door bijen, verzorgt lezingen en geeft bijen-lessen op scholen. Dat allemaal naast de eigen imkerij.

Over banden die binden

Ook de Limburgse Imkersbond kent het probleem van terugloop in leden. Hugo van den Berg: 'Ook in Limburg bestaan soms kleine afdelingen. Een dalend ledental is daar debet aan. Wat daar aan te doen is een moeilijke vraag. Het imkeren in onze provincie richt zich voor een groot deel op het bestuivingswerk. Daar wordt hier veel aan gedaan. De band tussen onze Bond voor Imkers en de Land- en Tuinbouwbond bestaat voornamelijk uit de administratieve ondersteuning. Wij worden geholpen bij ondermeer het opstellen van statuten, en zaken op verzekeringsgebied. Zij hebben voor zulke kwesties hun deskundigen, zij doen belangrijk werk voor ons. Eigenlijk hebben vooral de imkers belang bij deze verbintenis. Hoewel de tuinders zich natuurlijk ook wel degelijk bewust zijn van het belang van bijen voor de bestuiving van hun gewassen. Maar als imkers kunnen wij gelukkig een heel eigen koers varen; met ons beleid bemoeit men zich niet.'

'De Zuidelijke bonden onderhouden al vele jaren nauwe banden. Die bestaan al sinds de oprichting van de honingzemerij 'Het Zuiden', een onderneming die nog altijd groeit, onder andere door overname van een honingbedrijf kort geleden. Met alle imkersorganisaties zijn er natuurlijk de contacten binnen de bekende organisaties, zoals het Landbouwschap en de Bedrijfsraad. Contacten die niet alleen waardevol zijn maar ook goed verlopen.'

Tot slot van ons gesprek benadrukt Hugo van den Berg nog eens dat de organisatie iedereen van harte welkom heet.

Standaard honingpot

De heer J. Tromp vraagt namens de VBBN subvereniging Bommelerwaard e.o. de standaard honingpot nog eens onder de aandacht te brengen. Het betreft de honingpot met het 'honingraatdeksel' die door de commissie Honing van de VBBN geïntroduceerd is. De heer Tromp vraagt zich af waarom er nu helemaal geen actie ondernomen wordt ter promotie van deze standaardpot terwijl de voordelen ervan legio zijn. De voordelen zijn:

- de pot ziet er verzorgd uit en een mooie verpakking verkoopt nu eenmaal beter;
- de klant komt eerder terug bij de imker omdat deze statiegeld (f0,50) kan berekenen of omdat de milieuvriendelijkheid hem hiervan aanspreekt.

234 Als iedere subvereniging bij haar leden navraagt of er interesse bestaat om de standaardpotten te bestellen kan dit bij voldoende afname op den duur tot een prijsdaling leiden. De standaardpotten zijn te bestellen bij 'Het Bijenhuis' in Wageningen.

Bijesteken behandelen

Reactie op artikel in *Bijen* 4(7-8): 202-203

Imkeren en bijensteken gaan hand in hand, maar je kunt het steken van je vriendinnetjes wel trachten te voorkomen.

Ik kampeer al vanaf mijn derde jaar en leerde al heel vroeg: 'Wespesteken, meteen ammoniak erop'. Bijesteken zijn anders dan wespesteken. Een bijen-angel heeft weerhaakjes* en blijft achter in de wond, (uitgezonderd angel van de moer) dus angel wegnemen en ammoniak erop. Echter bij een bombardement van boze bijen moet je attent zijn op complicaties. Dat overkwam mij. Ik had daags daarvoor de kast geïnspecteerd. Ik moest een moerrooster vervangen. Er was onweer voorspeld. Aan het werk met de kast bleek het plaatrooster (gebruik zo'n ding nooit meer!) te zijn vastgekit. Losgetrokken als de deksel van een conservenblik en daarmee een aantal bijen meegetrokken. Terstond een stel bijen om me heen en die bleven om me heen vliegen. Op een gegeven moment zag er één kans om onder mijn sluiert te komen, toen nummer twee. Daarna weet ik alleen nog dat ik zonder sluiert onder een waterstraal wist te komen... ik geloof dat ik een stuk of twaalf steken in mijn gezicht had. Maar die kast moest dicht. Toen de sluiert extra goed bevestigd en weer aan het werk. Weer een stelletje bijen om me

heen, die konden gelukkig niet onder de sluiert komen. Ik kreeg de kast dicht... maar dat stel bijen bleef om me heen vliegen. Ik ging dus ergens zitten... zo van 'ze gaan wel een keer weg'. Nou, vergeet het maar. Ze gingen niet weg. Van de gelegenheid gebruik gemaakt om die woedende bijen te observeren. Een aantal had een wit speldekopje** op de angeluitgang ('alarmstof', zo werd mij later verteld, waarmee de woede wordt van andere bijen wordt opgewekt met als gevolg een zelfmoord-commando). Uiteindelijk wist ik de stofzuiger te bereiken en heb toen die woeste horde stuk voor stuk uit de lucht opgepikt. De stofzak was net vervangen waardoor de stofzuiger enige tijd dicht moest blijven!

De bijen van de vorige ronde moesten ook alarmstof bij zich hebben gehad. Die wondjes met ammoniak gebet, maar die gingen korte tijd later dragen. Met een uitgevlamde naald opengeprikt en schoongemaakt.

Dus: je moet de steken van boze bijen extra schoonmaken. Anders is voldoende: angel wegnemen en betten met ammoniak. Verder een tralie-moerrooster gebruiken. Soms gaat zo'n plaatrooster goed, maar in kritieke gevallen kom je voor verrassingen te staan. Een verrassing die ik geen enkele collega gun!
Claudio v.d. Weetering b.c., Den Haag.

Opmerking van de redactie.

* Zowel wespen als bijen hebben een angel met weerhaakjes. De enige reden dat de angel van een bij in de huid van het 'slachtoffer' achterblijft, en die van de wesp niet, is dat er in het achterlijf van de bij een breukzone aanwezig is waardoor het gehele angelapparaat gemakkelijk losgetrokken wordt.

** Het druppeltje vloeistof dat op het puntje van de angel verschijnt is bijengif. Dit mengsel van stoffen wekt andere bijen op om ook te steken.

Bijesteken uitzuigen

Reactie op artikel in *Bijen* 4(7-8): 202-203

Toen ik begon te imkeren (1992) had ik zeer veel last van bijesteken. Bij een steek in de hand zwol deze en de onderarm geweldig op, hetgeen enige dagen aanhield. In de loop van de volgende jaren verdween de hevigheid van de reactie. Nu blijft er na een steek alléén nog een zwelinkje, dat ca. 6-12 uur aanhoudt. Eenmaal heb ik een bijesteek onmiddellijk langdurig uitgezogen. Het gevolg: geen enkele reactie op de

steekplaats! Maar... na ca. 30 minuten in m'n mond het gevoel alsof ik hete sambal had gegeten of zoiets als een verdoving van de tandarts die aan het uitwerken is. Niet eens zo'n onaangenaam gevoel! Na ca. vier uur was dit over.

Jan Tempelman, Rotterdam

Moerloos

In april van dit jaar ontdekte ik dat een van mijn twee bijenvolken moerloos was. Ik had echter het geluk van een collega-imker een 7-raams volk met een goede koningin te kunnen overnemen, waarop ik op 27 april mijn moerloze volk liet afvliegen, na eerst de koningin in het bekende kluisje te hebben gedaan. Dat slaagde zo goed dat ik bij het maken van een veger op 13 juni genoodzaakt was al de bijen af te slaan. Om zo weinig mogelijk stilstand in het oude volk te hebben, voerde ik op 21 juni een bevruchte (Carnica-)koningin in. De volgende dag, op 22 juni, bracht ik de kast met mijn andere hoofdvolk naar de lindedracht. Ondanks dat in het bijenboek van Speelziek er voor wordt gewaarschuwd, om met de controle na het invoeren van een nieuwe koningin zeker 14 dagen te wachten, in verband met het gevaar van inballen, kon ik het op 29 juni niet laten even een blik in de honingkamer te werpen, daar de bijen, ook wellicht ten gevolge van het zomerse weer, uitbundig op de lindebloesem vlogen, er van uitgaande hiermee het leven van de koningin niet in gevaar te brengen. Dus poppetje gezien, kastje dicht! Toch was ik er nadien niet gerust op. Toen ik naar aanleiding hiervan, het volk op 1 juli (twee dagen later) grodnig inspecteerde vond ik tot mijn vreugde enkele eitjes, doch deze vreugde werd weldra vermengd met droefenis; want wat zien mijn ogen: het restant van een vermorzelde koningin. Ten einde raad heb ik toen twee ramen met broed (om het volk niet al te zeer te laten teruglopen) met eitjes ingehangen, met als resultaat dertien dagen later weer een nieuwe koningin. Helaas is van mijn aanvankelijk goed bedoelde opzet niets terechtgekomen. Wel is hiermee de bewering dat een ingevoerde bevruchte koningin op korte termijn aan de leg gaat gelogenstraf. In dit geval duurde dat ongeveer acht dagen. Weer een ervaring rijker en ... alweer leergeld betaald.

Grad Lenssen, Horst.

Programma themadag voor keurmeesters

Op 21 oktober 1995 wordt in 'Het Bijenhuis' te Wageningen een themadag voor honingkeurmeesters gehouden. Ook andere geïnteresseerden zijn van harte welkom.

Het programma is als volgt:

- 10.00 uur: koffie
- 10.30 uur: Inleiding over bijen en bestuiving door Bas van Kuijk
- 11.15 uur: Inleiding over honingsoorten en drachtplantenverbetering door Frans Janssen
- 12.00 uur: pauze
- 12.30 uur: Inleiding over honingkwaliteit door Jaap Kerkvliet, gevolgd door praktische honinganalyse door o.a. glucoseoxydasetest met strips
- 13.15 uur: discussieronde
- 14.00 uur: einde

Kosten voor deelname aan deze dag: f5 voor VBBN-leden (lidmaatschapskaart 1995 meenemen), niet-VBBN-leden betalen f7,50. Koffie, thee en melk zijn gratis, zelf een lunchpakket meenemen.

Officiële mededeling

In verband met het constateren van Amerikaans vuilbroed in Limburg is op 5 juli j.l. een vervoersverbod ingesteld in een deel van Zuid-Limburg.

In dit ingestelde gebied is in de week van maandag 31 juli t/m vrijdag 4 augustus een screeningsonderzoek gehouden waarbij in totaal 400 volken zijn onderzocht.

Bij dit onderzoek zijn geen nieuwe besmettingen geconstateerd, waardoor dit vervoersverbod thans weer is ingetrokken.

Ministerie van Landbouw Natuurbeheer en Visserij

Directeur RVV

Na slingeren, het echte werk

Eerst een reactie op het artikel 'Honingkwaliteit vraagt, niet alleen van imkers, constante zorg' van collega-imker Hallmans in **Bijen** 4(6): 163-164. Een praktijkgeren van de bovenste plank wordt hier aan de orde gesteld. Tot op heden heb ik aan geen enkele officiële honingkeuring deelgenomen omdat ik het absoluut on-eens ben met de heersende voorschriften hoe ons produkt honing er behoort uit te zien. Er mogen in mijn honing best wat spikkeltjes was voorkomen. Na gebruik van een dubbele zeef zijn zelfs die nauwelijks te bekennen en heb je een honing van hoge

236 kwaliteit. Daarna gaat de ware imker aan de slag om er ook een goede gebruikshoning van te maken. Enfin, lees er het artikel nog maar eens op na en doe er uw voordeel mee.

Nu we toch over honing bezig zijn wil ik ook ingaan op de veel gehoorde klacht over de 'moordende' concurrentie. Jawel, moordende concurrentie alsof ons leven er van af hangt. Niet de collega-imker is hier de boosdoener, maar de goedkope honing in de supermarkt en de reclame in het sterblok op de TV voor het buitenlandse produkt. Zal ik eens een ander geluid laten horen? Hoe meer reclame er voor honing in de media verschijnt, des te liever het me is. De reclame richt zich op kwaliteitshoning van een Duitse firma tot honing van de Stichting Max Havelaar, afkomstig van kleine imkers in arme landen, (h)eerlijke honing, probeer maar eens. Prachtig allemaal, want het heeft uitstraling. Let er maar eens op hoeveel consumptieartikelen tegenwoordig met honing zijn bereid!

En de Nederlandse imker? Niet zo klagen en zeveren. Produceer een produkt waar u voor de volle 100 % achter kunt staan. De richtlijnen heeft u, neem het heft zelf in handen.

De keuze van een koningin

Wie heeft een volk nooit op één dop gezet? Het heet riskant omdat aan de buitenkant niet is te zien of de dop een levensvatbare koningin bevat. Bovendien zou niet het volk maar de imker de keus bepalen welke koningin de toekomstige scepter zou zwaaien (een tikkeltje overdreven, maar we zijn gewend alles een

plaats te geven, vandaar). Is dat wel zo? Welke keus maakt het volk eigenlijk? Geen enkele! Laat je meerdere redcellen staan na het moerloos maken van een volk dan zal de eerstuitgelopen koningin haar nog niet geboren zusters doodsteken. Beschermen bijen de nog niet uitgelopen doppen dan zal het volk zwermen en zal nu de eerstvolgende uitlopende koningin haar nog aanwezige zusters in de cel doden. Zo staat het in de boeken en dat is ook meestal de gang van zaken. Meestal betekent echter 'niet altijd' en in het brengen van verrassingen scoort een bijenvolk altijd hoog.

De geschiedenis van drie koninginnen

De bijenteelt staat bol van verhalen en hier volgt een opmerkelijke van een Engelse imker.

'Het is heel normaal dat er bijna gelijktijdig meerdere koninginnen uitlopen en de bijen bepalen welke koningin overblijft. De andere koninginnen worden niet doodgestoken, maar opgejaagd alsof de bijen ze proberen duidelijk te maken dat ze niet zijn gewenst. Ze zijn gevonden in de hoeken van de woning, op de vliegplank en zelfs door het moerrooster gejaagd tegen de dekplank'. Als bewijs kwam hij met het volgende relaas, meegemaakt tijdens een praktijkdag voor beginners.

'Op 16 augustus werd de honing afgenomen van een ongewoon sterk volk op een 12-raams broedbak en twee honingkamers met broed in alle stadia in alle bakken. Er werd op de gebruikelijke wijze een aflegger gemaakt met de oude koningin en de ruimte werd opgevuld met lege raten. Er vlogen nog talrijke darren. Twee weken later werd het hoofdvolk geïnspecteerd. Het gebruikelijke patroon werd aangetroffen, sterk aan bijen, veel gesloten broed en op drie raten restanten van tien koninginnecellen. Zeven waren aan de zijkant open, de drie overige waren aan de onderzijde open, waarvan twee nog voorzien van een scharnierend dekseltje. Op één van de raten ontdekten we de koningin. Ze liep rustig over de raat, blijkbaar geaccepteerd door het volk. Deze bak werd afgedekt en even terzijde gezet om later weer met het volk te worden verenigd. De inspectie werd voortgezet. Plotseling zag een cursist een andere koningin op de dekplank. Ze werd even in een moerhuisje gedaan en nadat een afleggetje was gemaakt met wat broed, pollen en voer kreeg ze daarin haar vrijheid. Het

hoofdvolk werd nu teruggebracht op één broed- en honingkamer en toen ontdekte een andere cursist een koningin in een hoek van het dak met twee werkbijen die aan haar sjorden. De een probeerde haar een poot uit te draaien en de ander omstrengelde haar lichaam. Ze werd niet gestoken, maar de boodschap leek duidelijk: 'wegwezen'.

Imkerszorgen en belevenissen

Zorgen zullen er zeker zijn geweest tijdens het koude weer in de eerste drie weken van juni. Vraag een imker wat hij van het weer vindt. Misschien is hij net van een verregende vakantie thuisgekomen maar steevast luidt het antwoord: m'n moertjes moesten op bruidsvlucht. Een goed verstaander heeft een half woord nodig. Heeft het nog zin om in september een koningin te telen en kan het nog? Een verslag.

'Een raszuivere, standbevuchte Buckfastmoer in een drieramertje opgekweekt tot een goed bevolkte tienramer met zeven ramen broed. Naast dit volk stond een hopeloos moerloos volk op twintig ramen. Het Buckfastvolk werd via de krantenmethode verenigd met dit volk nadat het eerst op tien raten was teruggebracht. Het Buckfastvolk onder en daarop het moerlose volk.

De krant werd vlot gelezen. Na een week kon ik enkele raten in de bovenbak controleren. Deze waren belegd, dus de vereniging was gelukt. Eind augustus, begin september viel het mij op dat de darrenslacht bij dit volk achterwege bleef. De andere volken hadden deze al achter de rug.

Op 10 september ben ik maar eens een kijkje gaan nemen in dit volk. De genummerde en geknipte koningin kon ik niet vinden, maar... wel koningin-doppen en darrebroed in de bovenste bak. Doppen weggebroken, het was immers toch te laat om nog een koningin te kweken?!

Kennelijk heb ik een paar doppen over het hoofd gezien, heel nauwkeurig was ik niet geweest want het volk was in mijn ogen toch al verloren en ik dacht: komt tijd, komt raad. Wellicht is verenigen nog een oplossing. Eerst maar even laten staan.

26 September, het was die dag schitterend weer met een temperatuur van 22°C in de schaduw. Vóór de kast vond ik een jonge nog slappe koningin. Ik merk en knip mijn koninginnen altijd, dus zij moest uit de 'hopeloos moerloos' beschouwde kast komen. Als nu alles volgens de regels verlopen is, dacht ik, dan moet

er nog een koninginn in die kast aanwezig zijn. Wat doe je in zo'n geval? Juist ja, kijken!
Na veel zoeken vond ik een koningin. De kast dichtgemaakt en nog wat in en bij de stal gaan rommelen. Het viel me daarbij op dat de darren, in dat ene volk waren ze er immers nog, erg actief werden rond een uur of twee. Daarom een stoel gepakt, naast de kast gaan zitten en de vliegplank goed in de gaten gehouden. Mijn wachten werd beloond. Voor het eerst van mijn leven zag ik een koningin de kast uitkomen om op bruidsvlucht te gaan of om zich te oriënteren. Het was ruim half drie. Zou ze ook terug komen? Je weet het nooit. De stoel bleef staan en het staren naar de vliegplank werd verlengd. Steeds denk je haar te hebben gemist als tussendoor even op het horloge werd gekeken. Maar na twintig minuten staren streek Hare Majesteit neer op de vliegplank met een bevruchtingsteken. Het volgende voorjaar heb ik in april het volk nagezien. Er was gesloten broed, het volk was goed de winter doorgekomen en dat alles met een op 26 september bevruchte koningin', aldus Lowie Veenstra van de VBBN subvereniging Stadskanaal.

Het weer in september

September-maanden

Jaar	Zon (uren)	Neerslag (mm)	Max.temp. (°C)
1990	z. somber (100)	zeer nat (108)	koud (16,8)
1991	normaal	normaal	warm (20,0)
1992	normaal	vrij droog	normaal
1993	somber (116)	zeer nat (129)	kil (17,1)
1994	somber (103)	zeer nat (140)	kil (17,4)

Geraadpleegd

Hallmans, M.J.L.M., Honingkwaliteit vraagt, niet alleen van imker, constante zorg. Bijen 4(6): 163-164.

Rolley, H.B., A Tale of Three Queens. Beekeeping.

Veenstra Lowie, Imkers belevenissen. Immendal info 2(4): 12, herfst 1993.

Open of dichte kastbodems?

In navolging van een Duitse proef heeft een groep Engelse imkers een vergelijking gemaakt tussen de overwintering van volken met een dichte bodem en volken met een open (=gaas) bodem. Bij de kasten met de gaasbodem werd de dekplank wel extra geïsoleerd. De kasten met dichte vloer hadden een ventilatie-opening in de dekplank.

Gedurende de winter van '93/'94 werden 38 volken op dichte bodem met 39 volken op een gaasbodem vergeleken. Het was een vrij zachte winter maar erg nat. Van de volken op gaasbodems overleefde 3% de winter niet, tegenover 16% op dichte bodems. Gevallen van schimmel en meeldauw kwamen niet bij de gaasbodems voor maar wel bij drie van de dichte bodems. Dichte bodems hadden in het voorjaar drie gevallen van kalkbroed, de gaasbodems vijf. Tussen de volken was echter in het voorjaar geen verschil in sterkte of gezondheid te zien. De honingogsten in de vorige zomer ontlieden elkaar niet veel:

honingogst	dichte bodem	gaasbodem
heel goed	3	16
goed	11	4
normaal	10	3
gaat wel	8	15
slecht	2	--

Afgelopen warme zomer werd het verschil zeer duidelijk, de volken in de kasten met dichte bodems vormden een baard tegen de voorkant van de kast terwijl die in kasten met gaasbodems binnen bleven.

Bee Craft 1995(4)

Sneeuw

Andere landen, ander klimaat, andere moeilijkheden. Een imker in Noord-Dakota, in het noorden van de Verenigde Staten zag zijn kasten onder zo'n drie meter sneeuw verdwijnen. De sneeuw smolt langzaam rond de kast en aan het einde van de winter stonden zijn kasten in een soort schoorsteen van 1,5 tot 2 meter diep. 95-98 % van de volken overleefde deze overwintering en tijdens de eerste vluchten vlogen ze mooi door het gat in de sneeuw naar boven! Hij is nu niet meer van plan de sneeuw voor de ingang van de bijenkasten weg te vegen.

American Bee Journal 1995(2)

Bijengif

Pat Wagner, een mevrouw in Amerika, heeft de ziekte Multiple sclerose (MS). Ze heeft ontdekt dat bijensteken helpen de ziekte onder controle te houden en meer spierkracht en beweeglijkheid te krijgen. Ze heeft zichzelf daarmee geholpen en daarna vele anderen. Men noemt haar dan ook 'de bijendame'. Ze heeft nu zelfs in eigen beheer een boekje uitgegeven over haar therapie.

De MS-vereniging in Amerika gaat nu klinische proeven opzetten om te kijken of haar beweringen juist zijn. Het is niet niks als tussen de 5.000 en 10.000 patiënten zich door bijen laten steken om te kijken of bijengif bij hen ook helpt. Nu worden er goed opgezette proeven gedaan om het bijengif te testen. Hopelijk wordt aangetoond dat bijengif inderdaad verlichting geeft aan patiënten met deze ziekte en wat de beste manier is om het toe te passen.

American Bee Journal 1995(3 & 4)

Bijen-lokkers

Om bijen te lokken zijn er, althans in Amerika, stoffen te koop die je over planten kunt spuiten zodat ze aantrekkelijker worden voor bijen. Ze worden wel gebruikt voor gewassen waar de bijen niet gauw op vliegen. Maar helpen ze ook om deze gewassen beter te bestuiven?

Twee van dergelijke stoffen werden uitgetest. De ene was een voedingsstimulant voor bijen die werd uitgetest op watermeloenen en de ander was een werkster-lokstof, die getest werd op watermeloenen en komkommer. Geen van beide stoffen had tot gevolg dat er meer bijen op de planten vlogen dan op onbehandelde planten. Ook in opbrengst was er geen verschil tussen de behandelde en de onbehandelde percelen. Dit gold voor beide lokstoffen. Aangeraden wordt dan ook om in plaats van een bespuiting met lokstof, een extra bijenvolk bij de watermeloenen te zetten.

American Bee Journal 1995(4)

Leendert Rozenboom 50 jaar centrale figuur in bestuur 'Veluwezoom' Bennekom

Leendert Rozenboom, geboren in 1915 op de grens tussen Bennekom en Wageningen aan de Droevendaalsesteeg. Officieel nog Wageningen, maar post Bennekom.

Toen Leendert op zesjarige leeftijd via de Wildekamp naar school in Bennekom ging, trof hij geregeld Geurt van Karel van de Brink, die op de Wildekamp een bijenstal had met ± 100 korven. Geurt was sinds de oprichting van onze bijenhoudersvereniging Veluwezoom in 1989, bestuurslid en tevens hoofdbestuurslid van de VBBN. Geurt zou een belangrijke rol in het leven van Leendert gaan spelen. Hij had er lol in om Leendert, die toch al wat nieuwsgierig geworden was door de imposante rijen korven, de eerste kneepjes op het gebied van het bijenhouden bij te brengen. Zo herinnert Leendert zich nog heel goed dat alle korven even zwaar moesten zijn. Met de krakeristieke druppel aan zijn neus, keurde Geurt dagelijks zijn volken en verwisselde dan de zware en lichte korven van plaats. Maar voor Leendert overging tot het houden van bijen, nam hij eerst een andere belangrijke stap. Op het Bijenhuis in Wageningen had men behoefte aan een tweede goedkope kracht. Zodoende vroeg Geurt of de jonge Leendert, toen 15 jaar, op het Bijenhuis wilde werken. Leendert stemde toe. In 1930 trad hij in dienst bij het Bijenhuis voor f5 per week.

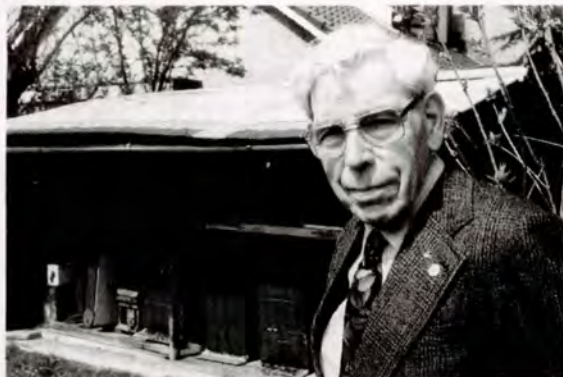
In 1938 haalt Leendert zijn rijbewijs. Tot dan bestaat zijn werk op het Bijenhuis voornamelijk uit de verkoop in de winkel en het verzenden van schriftelijke bestellingen, het maken van kunstraat en het afwegen van suiker. Vanaf dat moment reist hij ook naar bijenmarkten met de afdeling Handel. Belangrijke markten waren Purmerend, Epe, Dordrecht en Eerbeek.

In 1944 brengt Leendert, samen met Commies Doeleman zijn bijen met paard en platte wagen naar de dopheide en heide bij Oud-Reemst. Zij zijn net op tijd terug, want kort daarna vinden de geallieerde luchtlandingen plaats op de Ginkelse Heide. Als er enige weken later geen acties meer zijn, besluit Leendert samen met Doeleman eens een kijkje bij de bijen te gaan nemen. Tussen de restanten van de luchtlandingen fietsen zij met hun transportfietsen via

de Ginkelse heide en het Planken Wambuis naar Oud-Reemst. Hun verbazing was groot, toen zij hun kasten ongeschonden en goed gevuld aantroffen. Eind 1944 moest Leendert naar Ede evacueren en zijn volken weer aan hun lot overlaten. In het voorjaar bleek alle (blauwe) suiker uit de volken geroofd te zijn. Van zijn bijenvolken en die van vele Bennekommers was haast niets meer over. Van wat er over was heeft hij twee redelijke volken kunnen maken. 1945 was een geweldig honingjaar. Zowel voorjaarsdracht, klaver als heide waren fantastisch. Eind 1945 had Leendert weer zeven kasten. In augustus 1945 vond weer de eerste bijeenkomst van onze vereniging plaats in zaal Bothof. De zaal zat barstens vol. Ongeveer 100 van de 140 leden waren aanwezig. Er moest een heel nieuw bestuur gekozen worden. Cees van de Brink, de zoon van Geurt van de Brink, werd als voorzitter gekozen. Toen de post van secretaris/penningmeester aan de orde kwam, werd meteen aan Leendert gedacht. Veleen kenden hem nog niet, maar Cees verzekerde dat dat een prima keuze was, want Leendert werkte aan het Bijenhuis. En zo nam Leendert het verslagenboek en kasboek over van dhr. Westerk.

Na 33 jaar aan het Bijenhuis te hebben gewerkt, stapte hij, door bemiddeling van onze oud-voorzitter Wim Rol, over naar het Sprenger-instituut, het tegenwoordige ATO. Daar werkt hij tot zijn pensioen in 1980. Leendert leest graag en veel. Het duurt daardoor niet lang of hij komt terecht op de bibliotheek en weet binnen de kortste keren waar de onderzoekers van dit instituut artikelen over de meest uiteenlopende onderwerpen kunnen vinden. In 1978 draagt Leendert het

Bijenwas toegepast in anti-graffitimiddeel

Joop Beetsma

'Als de voortekenen niet bedriegen zijn dit de eerste middelen die zonder bezwaar kunnen worden gebruikt op historische gebouwen', aldus een artikel in het maartnummer van het tijdschrift 'Co-bouwtechniek'. Hierin stond te lezen dat de firma Supral BV in Breda zowel een impregneermiddel als een anti-kladsysteem heeft ontwikkeld met bijenwas als belangrijkste grondstof. Uitgebreide testen in België en Nederland uitgevoerd zijn gunstig uitgevallen.

Het is technisch directeur Rob Swaab geweest die voor Supral BV op zoek ging naar goede alternatieven voor de tot dan in gebruik zijnde middelen. Deze kunnen, toegepast op bijvoorbeeld oude gebouwen, zoutuitslag en vorstschade opleveren. Uitgangspunt bij zijn onderzoek: 'produkten te ontwikkelen die aan de eisen van de Rijksdienst voor Monumentenzorg moeten voldoen.' De uiteindelijke uitkomst was een micro-emulsie van bijenwas in water, welke als grondstof dient voor zowel het impregneermiddel als voor het antikladsysteem. Niet alleen een gunstiger drooggedrag van de middelen met bijenwas heeft een positieve uitwerking, ze zijn bovendien vrijwel niet zichtbaar wanneer zij eenmaal op muren zijn aangebracht. Behandelde muren maar ook rolluiken worden van ongewenste graffiti ontdaan door de gevel onder hoge druk te stralen met water van 80°C. De waslaag smelt en ook de verf laat los. Muren behandeld met het impregneermiddel krijgen een sterke vochtwerende werking. Bij regenbuien zal na enkele uren de ondergrond enig vocht opnemen, hetgeen van belang schijnt te zijn om voegen en metselwerk in goede conditie te houden. De droging van een behandelde muur verloopt vrijwel in dezelfde tijd als bij niet-behandelde muren. Een bijzondere en nieuwe toepassing van bijenwas.

240

secretariaat over aan Erik Seppen en is dan alleen nog penningmeester. Geen geringe taak, want hij haalt nog steeds de contributie persoonlijk op bij alle leden en donateurs. In 1989 draagt Leendert het penningmeesterschap over aan Ria van Roekel, maar blijft wel nog bestuurslid.

Nu in 1995 wordt Leendert tachtig jaar en stelt zich de achttiende keer niet meer herkiesbaar. Na vijftig jaar wil hij het wel eens wat rustiger aan gaan doen, zoals hij dat zo mooi kan zeggen. Alle onderscheidingen die hij voor zijn jarenlange zeer trouwe inzet voor onze vereniging kon ontvangen, heeft hij inmiddels gekregen. De zilveren en gouden verenigingsspelden heeft hij al lang. In 1990 werd hem door wethouder Alberts de eremedaille in Zilver in de Orde van Oranje Nassau opgespeld wegens zijn verdiensten voor de imkerij. Alleen het erelidmaatschap kunnen wij Leendert nog aanbieden. Dat voorstel is met veel enthousiasme in de ledenvergadering aangenomen. Maar helemaal stoppen wil hij nog niet. Onze verenigings-honing-slingers heeft hij altijd perfect beheerd en onderhouden. Dat wil hij voorlopig nog graag blijven doen. Leendert is een vraagbaak voor menig imker uit onze vereniging. Hij heeft vooral een uitstekende neus voor goede drachtgebieden. Hij hoopt dat wij nog lang van zijn adviezen gebruik zullen maken.

En tenslotte, eendachtig aan het bijzonder aardige aanbod van oud-voorzitter Cees van de Brink, biedt ook Leendert aan om bij toerbeurt bij hem thuis te blijven vergaderen.

Wij hopen, dat hij daar minstens zolang van mag genieten als Cees. Leendert, bedankt!

Ambrosiushoeve presenteert tijdens open dag onderzoeksresultaten

Drs A. de Ruijter, directeur van de Ambrosiushoeve

Op zaterdag 16 september 1995, van 10.00 uur tot 16.00 uur is de Open Dag op de Ambrosiushoeve. Op deze dag is er gelegenheid om kennis te nemen van het onderzoek over de insektenbestuiving en de bijenhouderij. Er wordt dan informatie gegeven over afgesloten en lopende onderzoek. De onderzoekers van de Ambrosiushoeve willen hierover graag met u van gedachten wisselen. Waar mogelijk zal ook een demonstratie gegeven worden.

Onderwerpen die worden gepresenteerd:

- Onderzoek bestrijding van de varroamijt zonder gebruik van chemische middelen met de darreraatmethode.
- Informatie over Amerikaans vuilbroed.
- Onderzoek naar de bestuivingsproblemen bij courgette.
- Verslag van bestuivingsonderzoek bij aardbeien met bijen en hommels.
- Onderzoek naar verbetering van kruisbestuiving door bijen door het plaatsen van borstels voor de vliegopening.
- Informatie over het onderzoek naar de verschillen tussen zwermcelmoeren en redcelmoeren.
- Adviezen over neveneffecten van bestrijdingsmiddelen op hommels en bijen bij bestuiving onder glas.

Informatiestand

Daarnaast is er op de informatiestand gelegenheid om diverse publicaties en onderzoeksverslagen van de Ambrosiushoeve en het IKC sectie Bestuiving aan te schaffen. Regelmatig worden er videofilms vertoond over bijenteelt en insektenbestuiving.

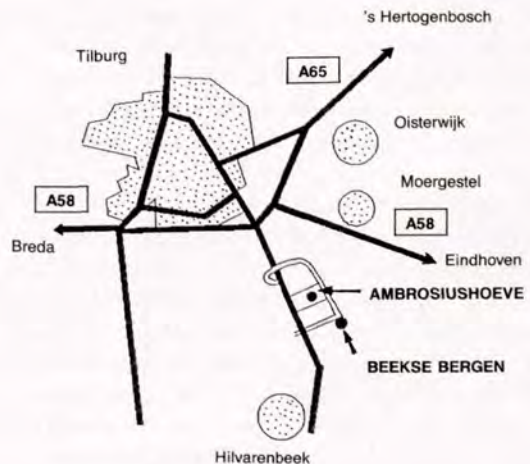
Plantenliefhebbers kunnen hun hart ophalen bij de rondleidingen door het drachtplantenarboretum door deskundige rondleiders. In het drachtplantenarboretum staan ruim 500 verschillende drachtplanten. Vooral de vaste plantentuin is dan een zee van bloemen.

Bovendien zijn de vrienden van de Ambrosiushoeve present met een informatiestand. Zij zorgen ook voor de versterking van de inwendige mens. Een bezoek aan het door de vrienden ingerichte ir. Mommers paviljoen is ook de moeite waard.

De Open Dag van Ambrosiushoeve is een goede

gelegenheid om in korte tijd kennis te nemen van het onderzoek en ontwikkelingen in de bijenhouderij en insektenbestuiving.

De Ambrosiushoeve is gemakkelijk te bereiken via de A58 die Tilburg aan de zuidkant passeert. Neem op de A58 afslag Hilvarenbeek en volg de borden 'Beekse Bergen'. Net voordat u bij het parkeerterrein van de Beekse Bergen aankomt ziet u aan de rechterzijde de ingang van de Ambrosiushoeve. Met het openbaar vervoer kunt u vanaf het Centraal Station Tilburg de bus nemen naar de Beekse Bergen.

Onderzoek Ambrosiushoeve

De redactie ontving een boekje van de Ambrosiushoeve waarin alle proeven, die in de jaren 1992 tot en met 1994 werden uitgevoerd, zijn samengevat.

Het proevenboekje kan besteld worden door f8,20 over te maken op rekeningnummer 15.12.03.814 van de Ambrosiushoeve bij de RABO-bank in Tilburg. Lezers die geen bankrekening hebben kunnen het gironummer van deze bank gebruiken: 1088813.

Imkersbond ABTB zelfstandig verder

'Alleen de naam is nog een probleem'

Ab Kuypers

Sinds januari 1995, na het ontstaan van de LTO, waarin de verschillende landbouworganisaties in federatieverband zijn gaan samenwerken, kwam de Imkersbond van de ABTB een beetje in het luchtledige terecht. Althans, daar zag het voor de buitenstaander naar uit. Nu lijken, wat toen problemen waren te zijn opgelost. De Imkersbond ABTB staat op het punt als zelfstandige club verder te gaan. Een betere gesprekspartner dan Bernhard Visser over de nieuwe ontwikkelingen binnen de Imkersbond ABTB kan ik me niet indenken. Gepokt en gemazeld in de ABTB. Bestuurder van professie. Als vice-voorzitter zelfs tot na zijn pensionering nog altijd bijna het belangrijkste aanspreekpunt van zijn Imkersbond. Uitgerekend op ongeveer de meest tropische zomerdag een ontmoeting met deze welbespraakte 'oude rot in het bestuurdersvak'.

Een stukje geschiedenis

De oprichting eind vorige eeuw van de Nederlandse Boeren Bond, met verschillende provinciale afdelingen, was min of meer een reactie op de tot dan enige boerenstandsorganisatie, die voornamelijk bestemd was voor hereboeren. Op aandringen van de bisschoppen zijn in 1917 de katholieken in het Aartsbisdom, 'zeg maar het hele Oosten', apart gegaan en hebben toen hun eigen bond, de ABTB (Aartsdiocesane Boeren- en Tuindersbond) opgericht. 'In diezelfde tijd zo'n beetje', aldus Bernhard Visser, 'is ook de NCB ontstaan. De niet-katholieken bleven in de NBB.' 'Ondanks het ontstaan van die verschillende bonden is er niettemin een aantal keren geprobeerd tot een zekere samenwerking te komen, tot een Centrale Landbouw Organisatie. Vooral na de oorlog is deze sterk ontwikkeld. De verschillen echter bleven. Ook binnen het katholieke wereldje ging men zich, net als elders, steeds nadrukkelijker bezighouden met belangenbehartiging, gericht op de eigen kring. Hieruit ontstonden bijvoorbeeld de coöperaties. Men heeft zich lange tijd sterk verbonden gevoeld met de eigen standorganisaties. Dit is heel lang een struikelblok gebleven op weg naar samenwerking. Totdat, zo gaat dat meestal, de economische omstandigheden tot samenwerking dwongen. Kijk welke grote boerenbanken er toen zijn samengegaan, zo'n 15-20 jaar geleden. Er groeide toen een behoefte aan samen-

werking op velerlei terreinen. Tot, plotseling, vorig jaar zich van alles in grote versnelling ontwikkelde en de LTO Nederland werd opgericht.'

De LTO is een federatie van de drie bestaande landbouwbonden. Het is deze laatste ontwikkeling geweest die er voor heeft gezorgd dat ook voor de Imkersbond ABTB een nieuw tijdperk is ingeluid. Een tijdperk van volledig zelfstandigheid.

De Imkersbond ABTB

Over de oorspronkelijke relatie tussen de Imkers- en de Boerenbond ABTB vertelt Bernhard Visser: 'Er waren indertijd heel wat boeren, lid van de ABTB die ook imkerden. In 1947 hebben zij een eigen Imkersbond opgericht met Statuten die heel sterk gebaseerd waren op die van de ABTB. In bijna de meeste artikelen kwam de naam ABTB voor.'

'Er zaten heel wat voordelen in deze structuur. De secretaris van deze nieuw gevormde bond kwam uit de standsorganisatie ABTB. Deze secretaris werd niet door ons betaald. We hebben in feite nooit hoge bestuurskosten gehad. We gebruikten tevens vergaderruimte in het kantoor in Arnhem van de ABTB. Daar stond echter ook wel een eigen belang van de ABTB tegenover. Alleen al de fruittelers waren gediend bij een goede, sterke Imkersorganisatie binnen hun eigen gelederen.'

Nieuwe ontwikkelingen

Sinds de LTO werkzaam is, is de ABTB met ingang van januari 1995 zoets als een slapende vereniging geworden. Alle activiteiten vinden nu binnen de federatie plaats. Je zou kunnen zeggen dat de ABTB formeel verdwenen is. Voor de Imkersbond was binnen de nieuwe federatie geen plaats meer. Bernhard Visser: 'Wij zijn nog wel met de vraag gekomen of wij geen Imkersbond van de LTO konden worden, bijvoorbeeld van de regio Midden-Oost, dat is uiteindelijk waar wij voornamelijk onze leden hebben. Het antwoord was kort en duidelijk. Dit soort clubs moet zelfstandig worden. Er kunnen binnen de federatie geen hand- en spandiensten meer worden verleend aan aparte verenigingen. Kortom, de Imkersbond moest maar een eigen club worden. Het gevolg van het opgaan van de ABTB in de LTO was dat ons secretariaat verhuisde naar Deventer. Bovendien moeten wij daar nu voor betalen. Met 500 leden een nogal dure kwestie.'

Stand van zaken

Op weg naar definitieve zelfstandigheid van de Imkersbond ABTB is onderhand de grootste klus geklaard: het opstellen van nieuwe statuten. Statuten, waaruit de verbondenheid met de ABTB verdwenen is. Een groot karwei, waarin Bernhard Visser heel wat uren heeft gestoken. 'Verleden week zijn deze nieuwe Statuten goedgekeurd in het hoofdbestuur van onze Imkersbond. In september worden deze voorgelegd aan de besturen van onze 23 afdelingen. Ik verwacht daarbij geen problemen. Krijgen we in de jaarvergadering voor volgend jaar maart toestemming, dan zijn we vanaf dan officieel een eigen bond. Het enige probleem is nu nog de naamgeving van onze bond. Sommige mensen vinden dat we de naam ABTB moeten handhaven. In de hogere regionen vindt men juist dat die naam moet verdwijnen. Dit is nog niet opgelost, al ben ik er van overtuigd dat we ook hier wel uitkomen. Je zou kunnen overwegen op de één of andere manier aan te geven dat we uit de ABTB zijn ontstaan. Misschien is zo iedereen tevreden te stellen.'

Over fusies en federaties

Je zou je kunnen afvragen of de nieuw ontstane situatie niet een goed moment is de oude gedachte en bijna versleten discussie over de vorming van een fusie of federatie van (een aantal) imkersorganisaties weer eens van stal te halen. Een eigen mening: 'Ik ben van mening,' aldus Bernhard Visser, 'dat wij de Bedrijfsraad moeten uitbouwen tot een orgaan dat alles gaat doen wat wij als verschillende imkersorganisaties samen kunnen doen. Ik bedoel dit, het zou wel eens kunnen dat het Landbouwschap op niet al te lange termijn ingrijpend gaat veranderen. Veranderingen waarin voor ons als imkersorganisaties niet veel meer te bereiken valt. Wij moeten in mijn visie een eigen orgaan, een eigen onafhankelijke spreekbuis worden, die zelfstandig kan beslissen en uitvoeren, een orgaan met eigen bevoegdheden.' 'Fusie, federatie, het is nog altijd moeilijk te bespreken. Ook binnen de imkersorganisaties. Hoe dat in de andere clubs ligt weet ik niet, maar ook in mijn eigen club is nog lang niet iedereen hier rijp voor. Weet je, waar dit thema ook ter sprake komt, men zegt al snel, jullie zijn ooit bij ons weggelopen, kom er dan nu maar weer bij ons in. Want veel bonden zijn ontstaan uit andere. En je moet eerlijk zijn, het is op zich ook niet zo eenvoudig om samen te gaan. Er bestaan zoveel gevoelige zaken. Men voelt zich veelal heel sterk verbonden met de eigen club. Ik vind dan ook dat je daar heel zorgvuldig mee moet omgaan.' Over eerdere pogingen de imkersorganisaties samen

te brengen: 'Ik heb daar toentertijd zelf aan mogen meewerken. We waren toen al ver, hoor. Er lag een lijvig rapport op tafel. Dat was in de, ik zal maar zeggen Van Rappard periode. Hij was op vele punten tegen, dus dat ging toen niet door. Het idee werd vrij gemakkelijk van tafel geveegd. Heel jammer, in die voorbereiding is veel tijd gaan zitten. Er is ooit eerder al eens een gezamenlijk imkersblad uitgegeven. Dat heeft toen helaas niet langer dan twee jaar bestaan. Op de een of andere manier lukte dat toen nog niet. De onderlinge sfeer was slecht, dat weet ik wel. Men was misschien wat te argwanend ten opzichte van elkaar. We hadden ook toen al regelmatig contact binnen de Bedrijfsraad en het Landbouwschap. Misschien moet je daarom ook maar niet praten van 'We maken één imkersvereniging.' Mijn idee is, doe samen wat je samen kan doen. De belangen van bijhouders behartig je het best in één orgaan. Dat lukt echter alleen wanneer iedereen daar positief tegenover staat.'

Een eigen bond

Pas in maart 1996 zal de imkersbond ABTB, hoe de naam er dan ook uit zal mogen zien, formeel een eigen, zelfstandig bestaan gaan leiden. 'In de praktijk,' aldus Bernhard Visser, 'komt het er op neer, dat wij al vanaf januari van dit jaar zelfstandig werken. De afhandeling van de zaken die daarbij komen kijken gaat prima, dat verloopt in pais en vree. De ledenadministratie is inmiddels volledig ondergebracht bij Jan Beekman, secretaris van de Bond van Bijenhouders NCB. De financiën lopen nu nog via de boekhouding van de ABTB. We zoeken daar nog een goede oplossing voor, maar ook daar komen we zeker uit. De twee andere Zuidelijke bonden zitten weliswaar een beetje in het zelfde schuitje als wij, maar toch liggen daar de zaken tegelijkertijd weer geheel anders. Limburg (LLTB) en Brabant (NCB) blijven in de nieuwe situatie van de landbouworganisatie een eigen gewest. Dit in tegenstelling tot wij als ABTB'ers. Voor hen zal er daarom niet veel veranderen. Het zou mij althans verwonderen wanneer dat de eerste jaren wel zou gebeuren. Wel denk ik, nee, vind ik, dat wij met de drie Zuidelijke bonden naar één federatief verband moeten groeien.'

Een stokpaardje?

Bernhard Visser, een bestuurder vol eigen, misschien soms zelfs wel wat eigenzinnige ideeën en idealen, niet bang voor de discussie, maar tegelijkertijd beseffend dat je met veranderingen o zo zorgvuldig moet omgaan. Het kan bijna niet anders of je komt al

pratend met hem vanzelf op zijn toekomstvisie. Daarbij gaat hij verder dan zijn eigen club alleen. Misschien wel, ondanks dat hij heel erg verbonden, verknocht is aan die eigen club tegelijkertijd ogenschijnlijk moeiteloos zijn eigen 'gemeenschaps'-grenzen overschrijdt. De verbouwing van de zemerij 'Het Zuiden', waarvan hij namens de ABTB in de raad van commissarissen zitting heeft, samen de voorzitters van de LLTB en de NCB is mogelijk een lichtpuntje bij al zijn ideeën. 'Bij die verbouwing heb ik ervoor gepleit de kantoorruimte zodanig uit te breiden, dat wij daar de diverse administraties kunnen onderbrengen. De zemerij is immers gestoeld op onze drie Zuidelijke Imkersbonden. Daar zijn nu duidelijke afspraken over gemaakt, dat gaat groeien. Het moet allemaal voorzichtig vorm gaan krijgen.'

244 **—** 'Wat betreft de toekomst op korte termijn denk ik dat de Zuidelijke bonden nog verder zullen gaan samenwerken. Misschien gaat dat nog eens zo ver dat er één bond komt met regionale verbanden. Je zou dan de Zuidelijke bond, de VBBN en de ANI krijgen. Laat die drie dan eens in federatief verband verder gaan. Niet in de Bedrijfsraad. Op de langere termijn zie ik nog wel eens één vereniging voor imkers ontstaan. Maar dat kon dan nog wel eens heel lang gaan duren. Dit zijn, benadrukt hij met klem, privégedachten hoor.' En zo kwam er een soort 'open einde' aan ons 'tropisch' gesprek.

Diagnostisch onderzoek

Vanaf 1 januari 1995 zullen de kosten verbonden aan het stellen van een diagnose bijenziekten niet meer worden vergoed. In de periode 1987-1993 werd hiervoor f96.300 uitbetaald, waarvan de helft voor rekening kwam van het Landbouwschap. De andere helft werd door de overheid betaald. De Stichting Gezondheidszorg Dieren heeft toegezegd de expertise beschikbaar te houden. Voor de imker houdt dit in, dat bij vermeende ziekte, anders dan Amerikaans vuilbroed, de kosten afhankelijk van aanmelding en onderzoek f40 tot f60 zullen bedragen per geval. Voor Amerikaans vuilbroed geldt nog steeds dat alle kosten door de Overheid worden gedragen.

Het meldnummer voor bijenziekten of problemen is 08380-35044, maandag t/m vrijdag van 9.00-10.00 u.

Experienced beekeeper sought for Dubai, United Arab Emirates

Qualifications:

- Being up to date with the latest developments in beekeeping, honey collection and processing
- Being fluent in English
- Having a valid drivers licence
- Age 25 - 35 years
- Willing to accept other related duties
- Education equivalent to MAS (Middelbare Agrarische School) or HAS (Hogere Agrarische School) level.

Specifications

- Negotiable salary (tax-free)
- Free apartment and once per year free return flight to home country
- Free medical treatment
- Company car

About Dubai:

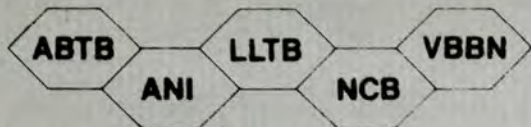
Dubai is a modern medium large city (250.000 people) with a hot summer climate (35-45°C) and a mild winter climate (15-25°C). Most people speak English and all modern western amenities are available.

Application:

Please send C.V. a.s.a.p. with the names and telephone numbers of two people who can supply references to: Jaap Wensvoort, P.O. Box 9220, Dubai, U.A.E., tel/fax: + 97 14 34 51 30

Toelichting:

Dhr. Wensvoort is Nederlander en werkt voor een internationaal project. De huidige imker vertrekt per 1 november a.s. Een opvolger moet zo snel mogelijk gevonden worden. De overige deelnemers van het project zijn Engels, Amerikaans en Arabisch. Er is een internationale school en een goed uitgaansleven. Vrouwen mogen ook werken, ze mogen autorijden en hoeven niet gesluiert. Vrouwelijke imkers worden ook uitgenodigd te solliciteren. De sollicitatiebrief moet in het Engels geschreven worden, vandaar dat de advertentie in het Engels is gesteld. De voertaal is Engels, het wordt op prijs gesteld als men ook bereid is Arabisch te leren (spreken is eenvoudiger dan lezen). Dhr. Wensvoort is vanaf september op bovenstaand nummer te bereiken.

Uit de Bedrijfsraad

J. Beekman

Het bestuur van de Bedrijfsraad kwam op 10 juni 1995 bijeen te Tilburg. De volgende zaken stonden op de agenda:

- **Ambrosiushoeve:**
 - Onderzoeksplan 1995 is goedgekeurd.
 - Advies werkgroep 'Toekomst Ambrosiushoeve', rapport wordt door de Bedrijfsraad geaccordeerd met kanttekeningen door de organisaties LLTB en ANI. Het bestuur LLTB vraagt om meer praktijkgericht onderzoek, met name meer aandacht voor imkermethoden.
 - Het bestuur is ook van mening dat er na het jaar 2000 voldoende capaciteit gehandhaafd dient te worden om binnen de vier hoofdthema's onderzoek te verrichten. De ANI onderschrijft de bovenstaande opmerkingen.
 - Import bijen/koninginnen met resistente mijten: Dhr. A. de Ruijter waarschuwt via een brief voor deze ontwikkelingen. Bij het afgeven van ontheffingen van het importverbod is dit zeker iets om mede in overweging te nemen.
 - Financiering Ambrosiushoeve, zie verslag LBS afdeling Bijenteelt.
 - Het bestuur van de Bedrijfsraad zal er alles aan doen om haar financiële verplichtingen aan de Ambrosiushoeve per 1 januari 1996 te realiseren.
 - Brief naar de 'Projectgroep overdracht taken IKC naar de Proefstations'. In deze brief wordt het belang van voorlichting over insektenbestuiving en bijenhouderij voor de glastuinbouw, de fruitteelt, de zaadteelt en de bijenhouderij onderschreven.
- **De Europese bijenhouderij in gevaar:**
 - Er zijn brieven verstuurd naar de Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij en naar de landbouwwoordvoerders in het Europees Parlement. Thema van de brieven is: 'Wij verzoeken u met klem uw invloed aan te wenden om de Raad van Ministers te bewegen nu in te gaan op de voorstellen voor oplossingen van de werkelijke problemen van de Europese imkers'. Er is al reactie ontvangen, die niet erg positief was.
- **Amerikaans vuilbroed:**
 - Een herinnering is gestuurd naar alle secretariaten m.b.t. het bijhouden van een logboek op bijenmarkten. Alle aan- en afvoer van bijenvolken moet geregistreerd worden.
 - Onderzoek op AVB i.v.m. bedrijfserkenning: Formulieren voor het onderzoek zijn verkrijgbaar bij het Bijenhuis in Wageningen (de eerste inzendingstermijn is op 18 april 1995 verstreken).
 - Bestrijding in 1995, zie verslag LBS afdeling Bijenteelt.
 - Er is tot op heden geen vervoersverbod van kracht m.b.t. AVB.
 - Afgeven registratienummers aan niet-georganiseerde

imkers: Deze problematiek moet nog geregeld worden. Alleen tegen betaling van het contributiebedrag een registratienummer af te geven aan ongeorganiseerden? (Ondersteuning afdracht Ambrosiushoeve).

- **Onderwijs:**
 - Het verslag van de STOAS wordt accoordbevonden en het wachten is nu op de beslissing van het centrale AOC.
 - De besturen van de imkersorganisaties zullen zich inspannen om prijzen van cursussen gelijk te houden.
 - Niet legaliseren van 'grijze' cursussen.
 - **Schade veroorzaakt door bijen:**
 - De Hoge Raad heeft een uitspraak gedaan n.a.v. een schadeclaim betreffende het vervuilen van de ramen van een kas. De uitspraak is positief voor de imker. Hieruit mag echter niet geconcludeerd worden dat deze uitspraak in alle gevallen van toepassing is.
 - **Voorstellen onderzoek 1996 Ambrosiushoeve:**
 - De ANI heeft een drietal voorstellen ingediend:
 1. Gedrag van honingbijen in kassen.
 2. Bestrijding AVB.
 3. Biotechnische bestrijding van de varroamijt.
 Voorstel 1 en 3 zijn accoord Bedrijfsraad, voorstel 2 loopt gedeeltelijk in andere projecten.
 - **De heer D. Vunderink, voorzitter VBBN,** zal het Apimondiacongres in Zwitserland namens de gezamenlijke imkersorganisaties bijwonen.
 - **Overleg met Bedrijfsmatige imkers:**
 - De aanpak AVB is als positief ervaren.
 - Het voortbestaan Ambrosiushoeve is ook voor Bedrijfsmatige imkers belangrijk. Te bezien is of er een methode te vinden is om bij bestuivingsimkers een sticker of iets dergelijks op de kasten aan te brengen, zodat men weet dat deze imkers meebetaald hebben aan het behoud Ambrosiushoeve.
 - **Landelijk zal onderzocht worden of AVB-sporen in honing aanwezig zijn.**
 - Hiervoor zullen, verspreid over Nederland, na de lindedracht vijftig monsters afgevulde potten honing worden verzameld. De besturen van de imkersorganisaties zullen dit in overleg met het CDI regelen.
- Voor meer informatie over de Bedrijfsraad en de gehouden vergaderingen kunt u bellen en/of schrijven met het secretariaat: Spoorlaan 350, Postbus 91, 5000 MA te Tilburg t.a.v. J. Beekman, 013-378350 ('s maandags van 8.30-16.30 uur).*

Rectificatie

In de rubriek 'De lezer schrijft', 'Buckfast-goud aan einde regenboog' in Bijen 4(5): 141 (1995) is een gedeelte van een zin (16e van onder) in de linkerkolom weggefallen. De zin moet luiden:

'Deze buitenlandse imkers imkeren met dit materiaal in hun omgeving op hun eigen manier en dat geeft hen de goede resultaten'.

Tevens een storend foutje in de 22ste regel van de linkerkolom, dit moet zijn 'expedities'. Excuses aan de schrijver.

Vergadering afdeling Bijenteelt *Uit het hoofdbestuur*

J. Beekman

Het bestuur van de Bedrijfsraad vergaderde op 20 juni 1995 met de secretaris, de heer J.L. Ebbens, van het Landbouwschap afdeling Bijenteelt. Voorzitter was D. Vunderink, het secretariaat wordt gevoerd door het LBS.

Op de agenda stonden de volgende zaken:

- Goedkeuring begroting 1995 Ambrosiushoeve:
De sectoren groenteteelt, fruitteelt en bijenteelt staan garant voor een bijdrage van f 140.000,-.
- Intrekking vervoersverbod omgeving Garderen:
Het gebied is geschoond en er is geen Amerikaans vuilbroed meer geconstateerd.
- Financiering 'Stamping-out' acties:
(Stamping-out betekent: het vernietigen van alle volken, kasten en imkersmaterialen op een stand die met ABV besmet is). In 1995 zal nog dezelfde procedure en financiering gevolgd worden als in 1994.
- Terugbrengen (bezuinigen) van het aantal personen in de Contactcommissie Tuinbouw/Bijenteelt.
De volgende personen zijn voorgedragen:
de heren C. Havermans, L. van der Goor en C. van Holland. Als vervanger zal optreden de heer W. Martens.

• Onderzoeksangelegenheden:

- Toekomst Ambrosiushoeve:
Er is door enkele deskundigen een rapport uitgebracht waarin een toekomstperspectief voor het Landelijk Proefbedrijf wordt weergegeven. Het Bestuur van de Ambrosiushoeve kan de conclusies van het rapport, op enkele kanttekeningen na, onderschrijven. Het voortbestaan van de Ambrosiushoeve is alleen mogelijk als alle partijen het rapport inclusief de financiële consequenties aanvaarden. De afdeling gaat accoord met het rapport en de financiële gevolgen, met de aantekening dat e.e.a. nog met de achterban besproken dient te worden.
- Extra bezuinigingen van de overheid op het praktijkonderzoek. N.a.v. deze extra bezuiniging is een brief uitgegaan namens het LBS naar het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij t.a.v. directeur mw. prof. dr. L. van Vloten-Doting dat er geen begrip is voor deze bezuinigingen en voor de uitwerking daarvan met name op het onderzoek.
- Oproep om een bijdrage te leveren voor het proefplan 1996. De imkerorganisatie ANI heeft enkele zaken op de rol gezet (zie: Uit de Bedrijfsraad).

B.A.H. Visser

Terwijl na een warme zomerdag vroeg in de avond de bijen nog druk zijn op de lindebloesem, vergaderde het bestuur van de Imkersbond onder leiding van voorzitter G. Hollander. Hoofdpunt van bespreking is de toekomstige structuur van de vereniging zonder een organisatorische band met de ABTB. Andere punten die aan de orde kwamen hadden o.m. betrekking op de financiering van de Ambrosiushoeve, het cursusonderwijs, een studiedag te houden in oktober a.s., de ontwikkeling in de Honingzemerij en de ziektebestrijding.

Band met de ABTB

Op initiatief van het hoofdbestuur van de ABTB besloot op 27 augustus 1947 een aantal imkers tot het oprichten van een eigen vereniging in ABTB-verband. Eind vorig jaar besloot de ABTB evenwel om met ingang van 1 januari 1995 het behartigen van de belangen van de leden, boeren en tuinders, over te dragen aan LTO Nederland. Dit is de onlangs opgerichte federatie waarin vrijwel alle groeperingen van boeren en tuinders in ons land samenwerken. Daarmee kwam ook een eind aan de directe relatie van de imkers met de agrarische organisatie. In de bestuursvergadering van de Imkersbond was aan de orde een voorstel tot wijziging van de Statuten, zoals reeds in de laatstgehouden Algemene Vergadering werd aangekondigd. Door een aantal afdelingen zijn voorstellen gedaan en door het bestuur is nu een ontwerpstatuut gemaakt dat wordt voorgelegd aan een vergadering met vertegenwoordigers van de afdelingen. Op 16 december a.s. zullen zij er hun mening nog eens over geven. Het resultaat van dit beraad wordt dan ter goedkeuring voorgelegd aan de Algemene Vergadering van de Imkersbond die op 2 maart 1996 zal worden gehouden.

Toekomst Ambrosiushoeve

In het vorige nummer van ons maandblad is uitvoerig ingegaan op de gang van zaken met betrekking tot o.m. de financiering van het proefbedrijf 'Ambrosiushoeve'. Daarbij wordt gemeld (pag. 195) dat in het overleg van de gezamenlijke bijenhoudersbonden is besloten er naar te streven reeds voor 1996 de bijdrage van f 5,- per lid te verhogen tot f 10,-. Om het overleg met de andere financiers van het proefbedrijf met succes te kunnen voortzetten besloot het bestuur de medewerking van de leden te vragen voor deze te verhogen bijdrage.

Studiedag

Door bijzondere omstandigheden kon een eerder geplande studiedag niet doorgaan. Besloten werd alsnog een dergelijke dag voor te bereiden en wel voor 16 oktober a.s., te houden in Wehl.

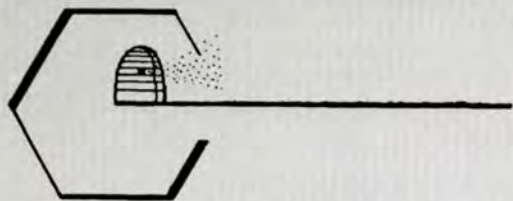
De volgende onderwerpen zullen aan de orde komen:

- de mogelijkheden van biotechnische bestrijding van de varroamijt,
- de Aalstermethode en
- ontwikkelingen bij koninginneteelt.

Ter vergadering was er nog een zeker optimisme over het achterwege blijven van nieuwe gevallen van besmetting met Amerikaans vuilbroed. Helaas kwam even later een bericht van de eerste besmetting in 1995.

Honingzemerij

Grote belangstelling was er in het bestuur voor de ontwikkelingen in de Honingzemerij te Boxtel. Zoals bekend heeft de Honingzemerij van 'de zuidelijke bonden' dit voorjaar de honingzemerij van de heer C. Vries te Pieterburen overgenomen. De productie vindt vanaf 1 juni jl. alleen nog plaats in Boxtel waar de heer De Vries in dienst trad als commercieel directeur en de algehele leiding van het bedrijf in handen blijft van de heer H. van Laarhoven. Het bestuur nam met waardering kennis van de vlotte wijze waarop de samenvoeging van de twee productiebedrijven heeft kunnen plaatsvinden en sprak haar vertrouwen uit in een positieve ontwikkeling van het bedrijf ook in het belang van de bijenhouderij.

Studiedag op 11 november a.s.

'Bijen en andere bestuivende insecten dragen bij aan het behoud en de verbetering van natuur en milieu'.

In *Bijen* (4(6): 183 (1995) heeft u de eerste aankondiging kunnen lezen van onze jaarlijkse studiedag. Ook zag u een globale weergave van de activiteiten die zullen plaatsvinden. De voorbereidingscommissie is nu zover dat ze u het volledige programma kan aanbieden.

Lezingen

Het nut van de bijen en andere bestuivende insecten in de breedste zin, zal uitvoerig aan de orde komen in vijf lezingen, door de volgende inleiders.

- **L. Hensels:** De inzet van bijen voor de bestuiving van cultuurgewassen. Aandachtspunten zullen zijn: conditie volken, plaatsing, verzorging, vergoeding, tarieven, contracten.
- **P. Oomen:** Het voorkomen van spuitschade bij bijen en andere bestuivende insecten. Toegelicht zal ondermeer worden onderzoek werkzame stoffen bij gewasbeschermingsmiddelen, dosering en de relatie van deze stoffen met het gewas en het te bestrijden insect. Het gebruik

van herbiciden op slootkanten en andere plaatsen en de gevolgen daarvan. Het voorkomen van schade aan insecten bij gebruik van gewasbeschermingsmiddelen.

- **P. van Breugel:** De solitaire bij, het belang daarvan en de relatie met onze honingbij. Is er sprake van concurrentie tussen honinbijen en solitaire bijen. De leefwijze van solitaire bijen, nestgelegenheid en de afname van het aantal soorten door verarming van het biotoop.
- **A. de Ruijter:** Het inzetten van andere bestuivers dan honingbijen bij de bestuiving van cultuurgewassen. Wanneer en waarom. Onderzoek en resultaten bij de bestuiving door hommels en de kweek van hommels. Onderzoek en resultaten bij de bestuiving door *Osmia rufa* en de kweek van *Osmia rufa*. Is er wel of geen sprake van concurrentie met de honingbij.
- **A. Koster:** de betekenis van bijen voor flora en fauna. De plaats van bijen in de kringloop der natuur. Relaties binnen deze kringloop, zoals bestuiving van bloemen, hoeveelheid zaden, aantal soorten en hoeveelheid vogels en ander wild. Of bijvoorbeeld hoeveelheid zaden, muizen en roofvogels.

De lezingen worden elk drie maal gehouden.

Parallelprogramma

Voor in bijen minder-geïnteresseerde bezoekers hebben we een prachtig alternatief. U kunt deelnemen aan een of twee activiteiten.

- **Het maken van tafelversieringen en bloemschikken.** Met de deskundige hulp van de heer L. van Dinter maakt u de mooiste werkstukjes, gebruik makend van materiaal uit de vrije natuur, zoals takken, beshoudende heesters, zaaddozen en vruchten. Deze materialen zelf meebrengen, zo ook een scherp mesje of snoeischaar; en een bakje of vaas. Hulpmaterialen zoals oases en ijzerdraad zijn aanwezig en kunt u tegen kostprijs aanschaffen.
- **Aquarelleren:** mevrouw J. Hagenburg zal demonstreren hoe u een prachtige aquarel (waterverf) kan maken. Natuurlijk kunt u zelf ook aan de slag. Onder haar vakkundige leiding zal het zeker een succes worden. Materiaalkosten f2,50 per deelnemer.

Workshop

Mede ter ondersteuning van de lezingen zullen in de workshop diverse activiteiten plaatsvinden.

- **G. Jansen:** dia-serie over Amerikaans vuilbroed, wordt meerdere malen vertoond.
- **mw. M. Kwak:** KNNV Utrecht, resultaten hommelenonderzoek.
- **P. van Breugel:** solitaire bijen, huisvesting en andere zaken.
- **Chr. Smeekens:** onderzoek Ambrosiushoeve. Wat wordt er gedaan in het belang van de imker, direct en indirect. Hoe is de verdeelsleutel van de kosten tussen overheid zaad/groente, fruitteilers en imkers. Voortbestaan van de Ambrosiushoeve.
- **L. Wiegmans,** Vlinderstichting: aanwezig met een stand met voorlichtings- en demonstratiemateriaal.

Postersessie

Deze biedt gelegenheid voor iedere bezoeker om eigen vindingen en actuele zaken te demonstreren. Ook advertenties, foto's, dia's en zelfgemaakte videofilms.

Verder zullen aanwezig zijn:

- **de heer Versteeg** van de 'Vrienden van Ambrosius-hoeve' met een stand.
- **Honingzemerij 'Het Zuiden'**, met een propagandastand met minder bekende artikelen.
- **Ambrosiushoeve**, met informatie over het economisch belang van bijen.

Drachtplantenbeurs

Aandacht wordt gevraagd voor meer inbreng van de imkers. Naast ruilen ook gelegenheid tot verkoop tegen 'kostprijs' van drachtplanten o.a. vaste planten, bomen en heesters. De bekende verkoopstands zullen aanwezig zijn. Er wordt een wedstrijd herkenning drachtplanten georganiseerd.

Keuringen

- **Vlechtwerk:** Voor vlechtwerk wordt een tentoonstelling ingericht met voor iedere inzender een attentie. Graag uw medewerking hieraan. Ook zal een vlechtdemonstratie gegeven worden. Zoals reeds eerder vermeld vervalt de keuring van vlechtwerk.
- **Honing:** Er worden vijf categoriën honing onderscheiden:
 - vloeibare voorjaars- of zomerhoning;
 - geënte voorjaars- of zomerhoning (ook wel pastahoning genoemd);
 - gekristalliseerde voorjaars- zomerhoning (spontaan gekristalliseerd);
 - heidehoning en
 - raathoning.

Iedere inzender mag per categorie een serie van drie potten insturen ter beoordeling. De potten mogen niet voorzien zijn van een etiket of opschrift (neutrale pot). Bij de heidehoning het keuringsrapport van het RIKILT of het keuringsrapport van de Keuringsdienst van Waren toevoegen. Bij de raathoning komt alleen de honing in de zogenaamde secties voor keuring in aanmerking. Een jury zal de inzendingen beoordelen op suikergehalte, zuiverheid, netheid, rijpheid, geur en smaak.

De inzendingen worden na de keuring tentoongesteld, voorzien van de uitslag onder nummer. Inzendingen van niet-NCB-leden vallen buiten de prijzen.

• Mede

Een inzending bestaat uit drie flessen mede afkomstig uit een partij. De flessen mogen niet van een etiket of opschrift zijn voorzien. Een jury zal de mede beoordelen op smaak, helderheid, kleur, zuiverheid en verpakking.

• Was

Er worden verschillende categoriën onderscheiden:

1. Zelfgezuiverde was. Per inzender mag slecht één blok was aangeboden worden. Het stuk moet minstens 500 gram wegen en mag niet van een etiket of ander kenteken zijn voorzien.
2. Zelfgegoten kunststraat. Per inzender een serie van drie vellen, deze mogen niet voorzien zijn van een etiket of opschrift.
3. Siervoorwerpen van bijenwas.

Een jury zal de zelfgezuiverde was en zelfgegoten kunststraat beoordelen op kleur, reuk, structuur en verontreinigingen, de zelfgegoten kunststraat tevens op sterkte,

gewicht en oppervlaktemaat.

• Siervoorwerpen en kaarsen van bijenwas

Het aantal inzendingen per deelnemer is onbepaald. Deze zelfgevoerde producten worden apart tentoongesteld. Ze worden (dit jaar nog) niet beoordeeld. De beste inzendingen van de diverse klassen worden met een certificaat gehonoreerd.

Ontmoetingsruimte/café

Natuurlijk bent u niet genoodzaakt de hele dag het programma te volgen. In de aula is de gehele dag gelegenheid om met uw collega's van gedachten te wisselen en een borrel of pilsje is onder handbereik. Voor het slagen van een groot gedeelte van de studiedag, vooral wat betreft de diverse keuringen, de drachtplantenbeurs en postersessie zijn we van uw medewerking afhankelijk. Toegangsprijs: omdat de kosten van de studiedag voor een gedeelte worden gedragen door onze organisatie vinden wij het redelijk dat niet de leden van de Bond van Bijenhouders NCB een hogere toegangsprijs betalen. Leden van de NCB en partner betalen op vertoon van de lidmaatschapskaart 1995: f 15,-. Voor een ieder ander bedraagt de toegangsprijs f 20,-. Mogen we op 11 november op u rekenen?

Van de bestuurstafel

J. Beekman

De vergadering van het bondsbestuur vond plaats op donderdag 22 juni 1995 ten kantore NCB te Tilburg. De volgende zaken zijn in de vergadering besproken: In de notulen van de vergadering van 6 april 1995 is een storende fout geslopen: de verdubbeling van de afdracht voor de Ambrosiushoeve zal niet in 1996 berekend worden, maar in 1997. De laatste ontwikkelingen rond de Ambrosiushoeve zijn nu echter van dien aard dat het jaartal 1996 toch juist is.

Aandeelhoudersvergadering honingzemerij Het Zuiden BV:

- Goedkeuring om het bedrijf te splitsen in twee BV's.
- Overname van het bedrijf K. de Vries uit Pieterburen.
- Dividendbetaling over jaar 1994 is 40% over de nominale waarde van de aandelen.
- Opstellen van een tweede produktielijn voor het vullen van honingglazen.
- **Ambrosiushoeve:**
 - De overheid komt met een extra bezuiniging. De bijenhouderij heeft nu het probleem dat de extra bijdrage al in 1996 geleverd moet worden. De imkersorganisaties zijn onder voorbehoud accoord gegaan met deze verhoging. Er moet eerst nog overleg gevoerd worden met de achterban.
 - Ook wil de overheid het IKC (Informatie en Kennis Centrum) opheffen. Dit betekent dat er geen of nauwelijks informatie meer over bijen en andere insecten gegeven zal worden. Misschien is een deeltijdplaats te handhaven in combinatie met een functie op de Ambrosiushoeve. Dit zal worden onderzocht.

• **Bedrijfsraadvergadering d.d. 20 juni 1995:**

Zie 'Uit de Bedrijfsraad'.

• **Spuitschade:**

Ten overvloede, men moet altijd een spuitschadeformulier invullen. Bij de opgave, hoe groot de schade is, dient men ook de kosten die door de coördinator van de Bond worden gemaakt (o.a. km-vergoeding) te vermelden.

• **Herbenoeming leden LBS afdeling Bijenteelt:**

Voor onze Bond zijn dat C. Roelen en als plaatsvervanger H. Weijenburg.

• **Studiedag 1995:**

- Over de invulling toegangsprijs e.d. komt in **Bijen** een aankondiging.
- Een voorgestelde terugkomdag voor honingkeurmeesters is een gescheiden activiteit t.a.v. de Studiedag. De bedoeling van deze dag is om nog eens de keuring van honing e.d. door te nemen en te toetsen aan de huidige ideeën. De keurmeesters zullen gevraagd worden om met voorstellen te komen.

• **Enquête Bijen:**

Een van de bondsbestuursleden heeft de resultaten van de enquête geanalyseerd. De conclusie is dat de lezers praktische kennis weten te waarderen. Vraagtekens worden gezet bij de betrouwbaarheid van de enquête gezien de leeftijd en het opleidingsniveau van de respondenten.

• **Concept notulen algemene vergadering 1995:**

Doorgenomen en daar waar nodig was aangepast. Deze zullen t.z.t. naar de verenigingen gezonden worden.

• **Onderwijs imkerij:**

Het verslag van de vergadering met het STOAS is doorgenomen. Het bestuur gaat accoord met de aanbevelingen en wacht nu op de beslissing van de centrale AOC. Wel zullen alvast gegevens verzameld worden hoe bij de andere Bonden LLTB en ABTB de laatste drie jaar verlopen zijn. Hetzelfde gebeurt binnen onze Bond.

• **Aanpassen verenigingsboek:**

- Nieuwe telefoonnummer.
- Taken bestuursleden.
- Rubriek inlassen 'Hoe te handelen met spuitschade'.
- Bijeenkomst voor de contactpersonen drachtverbetering is gepland op 4 september a.s. te Tilburg in het Natuurhistorisch Museum.

N.B.: Voor meer informatie kunt u terecht bij het secretariaat, tel.: 013-836350, 's maandags tussen 8.30 en 16.30 uur.

Uit de PC

Dick Vunderink

We kunnen nu nog maar over één ding klagen: hoe we de honing kwijtraken. Wat een fantastisch bijenjaar is 1995. Behalve voor onze collega in Limburg wiens mooie bijenstand wegens AVB-besmetting werd opgeruimd. Gelukkig is hij dit jaar de enige die getroffen werd. Al onze pessimistische verwachtingen van een verdere verspreiding in 1995 kwamen niet uit en onze hoop dat de prachtige zomer en najaar van 1994 de bijen de vitaliteit zouden bezorgen om weerstand aan de besmetting te geven, leek gerechtvaardigd. Het is wel even opgelucht adem halen. Maar het lijkt ook gerechtvaardigd om te beseffen dat we met incidentele uitbraken moeten leren leven en de werkgroep die zich beraadt over het bestrijdingsbeleid gaat gewoon door. We hebben overigens met voldoening geconstateerd dat de logboeken op de markten goed zijn bijgehouden en dat iedereen aan deze maatregel goed meewerkte. Dat is een compliment waard. Ik beluisterde wel dat het bezoek aan de bevruchtungsstations dit jaar wat minder was. Men heeft kennelijk de kat wat uit de boom gekeken. Dat zal volgend jaar wel over zijn, maar laten we één les goed in gedachten houden: goede registratie van de acties ten behoeve van traceerbaarheid. De markten bieden altijd een goede gelegenheid imkers te ontmoeten. En vaak raak ik onder de indruk van de kwaliteit en energie waarmee men bezig is. En steeds meer gaat voor je leven het portret van imkerend Nederland in het rapport van de Structuurcommissie. De genietende natuurimker met twee volken in de achtertuin, de wat grotere imker die al vorend en experimenterend probeert die bijen beter te begrijpen. De bestuivingsimker die verstand moet hebben van de teelt van gewassen om door telers gevraagd te worden en de honingimker die reist en trekt om de maximale honingproductie uit z'n volken te halen. En het bestuur, (in de wandelgangen 'Wageningen' genoemd) moet zien dat ze voor elk van die groepen wat betekent. Daarover hebben we als HB gesproken met enkele vooraanstaande imkers. Om van buiten onze eigen kring impulsen te krijgen voor het beleid dat we moeten voeren. Een constructief gesprek waarvan we de uitkomsten verwerken in het beleidsplan. Maar per definitie kun je aan compromissen niet ontkomen. Eerder heb ik al eens genoemd het Platform Groen in de Woonomgeving. Ook zo'n zoekproces samen met de Vlinderstichting en enkele 'materiedeskundigen' om te pogen de voedingsbronnen voor insecten te verbeteren. Veel van onze imkers met bijen in de woonplaats kennen daar het voortreffelijke drachtgebied. Ik zelf ben daarover steeds weer verbaasd. Het platform probeert wegen te vinden die drachtgebieden verbeteren. Als in elk

stadstuinje vijf goede drachtplanten verschijnen en de Plantsoendienst poot her en der nectar- en stuifmeel-dragende struiken en heesters, krijgen we een voortreffelijke compensatie voor wegvallende monoculturen als koolzaad. En je bent verzekerd van een grote variatie in soorten nectar en stuifmeel, waarvoor o.a. Imkerij Fortmond zo sterk pleit. En terecht, mijns inziens. Goed, dit is wat het platform nastreeft, maar hoe kun je het publiek beïnvloeden? Het verrassende van dit platform is dat we in elke bijeenkomst een nieuwe weg uitzetten, die in de volgende weer doodloopt, maar dan ligt een andere weg weer klaar. Vervolgens blijkt die ook niet de goede te zijn, maar nu hebben we het gevoel toch een begaanbare weg gevonden te hebben. Hoe die eruit ziet vertel ik nog niet. Omdat we de weg nog verder moeten verkennen en nu nog geen valse hoop willen wekken. Ook omdat er zich mogelijk nieuwe partners aandienen, de KNNV en Vogelbescherming, zodat het draagvlak aanmerkelijk steviger wordt.

250 Maar één ding staat vast: het effect wordt pas zichtbaar op lange termijn. Toch is het belangrijk er nu aan te werken want de verstedelijking van Nederland gaat door en in die verstedelijking is een samenleving met een levende fauna van insecten, vogels, egels en noem maar op, heel wel mogelijk. Maar hij moet wel mogelijk gemaakt worden. Vandaar het platform.

Van deze plaats feliciteer ik Riet Oostendorp met haar 25-jarig jubileum bij de VBBN. Het is goed om te zien dat zij na al die jaren nog zo intens betrokken is bij haar werk. Wij hebben onze waardering daarvoor uitgesproken tijdens een barbeque met medewerkers en enkele oudgedienden uit collega's en HB.

In augustus wordt het Apimondiacongres in Lausanne gehouden. Verscheidene imkers gaan daarheen, waaronder ook ik als vertegenwoordiger van de Bedrijfsraad. Apimondia is de wereldorganisatie van imkers, destijds opgericht door de ex-voorzitter van de VBBN, de heer Ridder Van Rappard. Ik hoop dat ik u de volgende keer wat interessants hierover heb te vertellen.

En zo gaat langzamerhand het bijenseizoen weer verschuiven naar het bestuurlijk seizoen en hoop ik velen van u daardoor weer te ontmoeten.

Perikelen in de braak

Heyta van der Reijden-Rynja

Een artikeltje in het blad Noordooft van de Noordelijke Land- en Tuinbouworganisatie (NLTO) van 7 juli jl. heeft voor flinke onrust gezorgd onder de imkers en onder boeren die hun land hadden braakgelegd met inzaai van phacelia en andere bijenvriendelijke planten, met name in het noorden van het land. Wat is het geval: een boer stelde de vraag of hij bijenkasten mocht plaatsen op zijn perceel natuurbraak. De redactie van het blad gaf hem ten antwoord: 'nee, in principe niet. Volgens de regeling mag u geen geldelijk gewin hebben. Ook al krijgt u geen vergoeding, dan kan het nog uw compensatie op het spel zetten'. Dit is echter een te enge interpretatie van de braakleg-regeling. Er staat inderdaad in de regeling dat een boer geen opbrengst mag hebben in de vorm van diervoeder of dierproducten. Echter, door de bijenhoudersorganisaties is

in het Landbouwschap allang duidelijk gemaakt dat bijenhouden geen winstgevende zaak is, en dat de boer er ook bepaald niet 'beter' van wordt. Stel dat een boer zijn land wil braakleggen met gras. Hij mag daar dan geen diervoeder van oogsten, en het gras ook niet weghalen. Hij betaalt f120 voor een hectare aan graszaad. Als hij phacelia zaait, kost hem dat ongeveer f200 per ha, dus f80 méér. De imkers zouden kunnen aanbieden deze meerkosten te dragen. Bij een plaatsingsdichtheid van vijf kasten per ha komt dat neer op f15 tot f20 stageld per kast. NB: in Duitsland, waar ook de McSharry regeling geldt, wordt dit bedrag door het ministerie vergoed! Overigens heeft de commissie McSharry onlangs besloten om bijen uitdrukkelijk in de regeling op te nemen waarbij ook weer eens duidelijk wordt gemaakt dat er géén vergoeding aan de boer betaald mag worden. Zodra hier iets duidelijk over op papier staat, krijgt u dat te lezen. Niet helemaal duidelijk is op welke gronden deze verruiming heeft plaatsgehad. In elk geval zijn de VBBN, de Vlinderstichting en de Stichting tot Behoud van Natuur en Leefmilieu al jaren geleden met een voorstel tot verruiming naar de toenmalige minister van Landbouw, dhr. Bukman, gestapt, met daarin met name wetsartikelen over 'nectarhoudende planten' ten gunste van vlinders, **honingbijen** en andere insecten. Dus wie weet is deze aanvraag eindelijk gehonoreerd.

Als imkers gebruik willen maken van de mogelijkheid om bij een braakleggende boer hun bijen te plaatsen, moeten zij toch met de boer goede afspraken maken over het dragen van de meerkosten voor zaad, en zwart op wit stellen dat de boer er geen cent aan verdient. Zeker omdat de tekst van de regeling op verschillende manieren geïnterpreteerd kan worden, en niet alle Districts Bureau Hoofden blijkbaar op de hoogte zijn van de preciese regeling. Anders zou hij misschien een heel kleine kans hebben om zijn subsidie in gevaar te brengen en dan gaat het om een bedrag van soms wel f120.000 per bedrijf. Dat kunnen wij als imkers natuurlijk niet opbrengen. Maar het is een absoluut fabeltje dat imkers geen gebruik meer zouden kunnen maken van de onafzinkbare velden phacelia, bladramenas en andere bijenmengsels, die wij in onze fantasie voor ons zien.

De letterlijke tekst uit de folder 'Braakleggen 1995, Regeling steunverlening producenten akkerbouwgewassen. Algemene regeling' luidt: 'U mag niet 'op enig moment' direct of indirect financieel voordeel van braakpercelen behalen, behalve bij percelen die met een non-food/non-feed gewas zijn ingezaaid.'

Voor deze laatste gewassen geldt dat ze verkocht mogen worden, waarbij de boer en de koper/verwerker allerlei formulieren moeten invullen, met als bijlagen facturen en betalingsbewijzen.

De informatie voor dit artikel is nagetrokken bij het Landbouwschap, bij de NLTO en bij het Noordelijk Agrarisch Innovatiecentrum, de initiatiefnemer tot de inzaai van 120 ha phacelia in Noord-Oost Groningen.

Bloeiende bermen

In gebieden waar niet of nauwelijks van de braaklegregeling wordt gebruik gemaakt, kan een ander initiatief een

goede aanvulling op de drachtweide bieden.

Op Schouwen-Duiveland is een project gestart van bloeiende bermen. Daartoe heeft men contact gezocht met veertien boeren in een bepaalde streek, met het verzoek om hun bermen beschikbaar te stellen voor inzaai met bloeiende-plantenmengsels. Dit heeft geresulteerd in twaalf deelnemende boeren met een totale bermengte van twaalf kilometer bij vier meter breed. Hier is een fietstocht langs uitgezet, door de VVV zijn folders uitgegeven en als klap op de vuurpijl krijgen de boeren een vergoeding van 40 cent per vierkante meter, waarvan driekwart door het Rijk wordt betaald, en de rest door de provincie, de gemeente en het waterschap.

Er is voor de helft gebruik gemaakt van cultuurzaden, zoals gele mosterd, bladramenas en teunisbloem, voor de andere helft is wilde-bloemenzaad gebruikt. De bermen worden niet bespoten en bemest, en tot september wordt er niet op gereden. De deelnemende boeren zijn enthousiast. Niet bekend is of ook imkersverenigingen in de omgeving zijn ingeschakeld. Dat is natuurlijk geen enkele reden waarom niet een imkervereniging in zijn eigen buurt een dergelijk project kan starten. Zeker gezien het feit dat er subsidie voor wordt verstrekt.

In zo'n bloeiende fietsroute kunnen ook andere activiteiten worden opgenomen, bijvoorbeeld een bezoek aan een boerenbedrijf, een kaasmaker, een molen of een bijenstal en ook kan er een verkooppunt van regionale producten (o.a. honing) worden opgenomen. Recent onderzoek onder de Nederlandse boeren heeft uitgewezen dat er een groeiende vraag is naar regionale kwaliteitsproducten: kaas uit eigen streek, melk rechtstreeks van de boer. En daar hoort natuurlijk ook echte - noem maar wat - Wageningse honing bij. In Frankrijk staan de 'routes nationales' vol met stalletjes 'produits regionaux'. Ik wil u als algemeen secretaris van de VBBN graag bijstaan bij het schrijven van brieven naar de overheid, het opstellen van folders en het verstrekken van informatie in het algemeen. De eerste contacten moeten uiteraard op plaatselijk niveau worden gelegd. Succes verzekerd, zou ik haast zeggen.

Het HB op toernee

Heyta van der Reijden-Rynja

Op uitnodiging van Bert van Westreenen, de bestuurssecretaris, werd de HB-vergadering van 14 juni jl. gehouden in Borculo, waar Bert bijna is uitgewerkt op het gemeentehuis.

Het gemeentehuis van Borculo is een bijzonder gebouw. Het is 'organisch' gebouwd door de inmiddels beroemde architecten Alberts en Van Huut, die ook onder meer het NMB-gebouw in Amsterdam en het gebouw van de Gasunie in Groningen ontworpen hebben. Organische architectuur is ontstaan uit de toepassing van antroposofische principes in de bouw. Antroposofie is een levenshouding die is ontwikkeld door de Oostenrijkse schrijver en filosoof Rudolf Steiner (1861-1925), en is in praktische zin vooral bekend vanwege de biologisch-dynamische landbouw en het Vrije-schoolonderwijs. Er zijn ook veel toepassingen in de kunst, met name de architectuur. Organische architectuur probeert het wezenlijke van de

natuur uit te beelden in natuurlijke vormen. Ook vormen kleur, vorm en afmeting van een gebouw een harmonisch verband, en wel op zo'n manier dat de mens, die zich erin bevindt, het als zeer prettig ervaart. 'Het gebouw zit als een ruimvallende jas om je heen', aldus Bert. Volgens antroposofische principes wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van natuurlijke materialen: baksteen, hout en natuursteen.

In de natuur komen geen hoeken van 90° voor, en die worden ook zoveel mogelijk vermeden in een organisch gebouw. Kamers hebben vaak verspringende wanden, de gangen lijken te kronkelen, de plafonds zijn schuin en soms zijn de ramen op verschillende hoogtes geplaatst. De kleuren van het interieur - vloerbedekking, wanden, deuren en kozijnen, maar ook de stoelen en de tafels - zijn harmonisch op elkaar afgestemd en uitgevoerd in pasteltinten, en ook het vele groen binnen het gebouw valt op. Het geheel maakt een bijzonder rustgevend indruk, en dat is ook de ervaring van de mensen die er werken. De tweede reden om ons naar Borculo te halen was voor Bert de aanwezigheid van de wilde-plantentuin van frater Jeroen. Deze tuin is opgezet uit liefde voor de natuur en de insectenwereld, en is in acht jaar uitgegroeid tot een waar lustoord voor vlinders, hommels, honingbijen; maar ook veel soorten vogels, reeën en - helaas - mollen hebben het bijzonder naar hun zin.

De tuin wordt verzorgd door frater Willibrordus, de assistent en opvolger van de twee jaar geleden overleden frater Jeroen. Frater Willibrordus is imker, en laat dat tijdens zijn rondleiding ook regelmatig blijken, maar bovenal is hij natuurliefhebber en hij kan daar boeiend over vertellen. Zoals de manier waarop hij aan zijn bijnaam 'frater Witbol' is gekomen: In de wilde-plantentuin worden zoveel mogelijk verschillende bloeiende planten verzameld. Ook gras heeft vele verschijningsvormen, en frater Jeroen was altijd op zoek naar nieuwe grassoorten. Op een keer introduceerde hij de 'witbol' in de tuin, een algemeen in wegrermen voorkomende grasoort met een volle witte bloeiwijze. Het eerste jaar bleef het gras beperkt tot een kleine pol, een jaar later groeide het uit tot een flinke plak en nog een jaar later dreigde de witbol de hele tuin te overwoekeren. Frater Jeroen heeft toen een hele winter besteed aan het uitgraven van de uitlopers, en dacht in het voorjaar de plaag bestreden te hebben. Maar nog steeds duiken er hier en daar in de tuin plotseling witbollen op. Zo kan het gebeuren dat frater Willibrordus midden in een boeiend betoog plotseling in een plantengroep verdwijnt om met een triomfantelijk gezicht weer op te duiken met een boosdoener in zijn handen. Vandaar: frater Witbol.

In de tuin groeien voornamelijk inheemse 'nuttige' planten: kruiden, nectar- en pollenleverende planten en waardplanten voor diverse vlinders (brandnetels bijvoorbeeld). Deze planten staan niet netjes in perkjes zoals dat in de meeste drachtplantentuinen het geval is, maar staan ordeloos verspreid tussen diverse soorten gras, zuring en wat in de wandeling 'onkruid' wordt genoemd. De lupinen en de klaprozen vallen meteen op, net als het vak vol slangekruid waar - ondanks de gestaag vallende regen - verschillende hommelsorten druk op vlogen. Maar soms moest je echt zoeken om tussen het gras bijvoorbeeld een veld Veronica te ontdekken, of het

driekleurig viooltje. En de frater liet ons maar raden naar namen en de herkomst. Hoe kwam de kattedoorn aan haar populaire naam 'boerenjongensverdriet'? Frater Jeroen was van boerenafkomst, en werd in de vakanties altijd het land opgestuurd om onkruid te verwijderen. Kattedoorn was daar één van: een onschuldige uitzierende plant, die echter later in het jaar venijnige doorns krijgt en door het vee wordt gemeden. De plant groeit dan enorm uit en dat kost natuurlijk grasland. Dus tot hun grote verdriet werden de boerenjongens belast met het verwijderen van de stekeligheden. Groot was dan ook de verbazing van de andere fraters dat uitgerekend deze plant een plaats kreeg in de wilde-plantentuin.

Eén van de taken van frater Willibrordus is het in toom houden van de verschillende plantensoorten in de tuin. Wieden of schoffelen is er nauwelijks bij, omdat de hele grond bedekt is. Voor de bestrijding van sommige grassen heeft hij de hulp ingeroepen van de grote ratelaar, een halfparasiet die zich hecht aan de wortels van grassen, en er nog leuk uitziet ook.

Sinds kort heeft de tuin ook een nieuwe bewoner: er zijn wat orchideetjes opgekomen. Dit werd in de plaatselijke krant aangekondigd alsof er een tropische bloemenzee was ontstaan, en het bezoek stroomde dan ook toe. Het gaat echter om een gevlekte orchis, voor natuurliefhebbers het neusje van de zalm, maar orchideeënkwekers kunnen zich bekocht voelen als ze een plantje van 10 cm zien.

De frater houdt ook bijen. Die vinden genoeg voedsel op het terrein, maar omdat frater Willibrordus het onderwijzen niet kan laten, heeft hij tevens een voerakkertje aangelegd, waarop een enorme verscheidenheid aan drachtplanten is samengebracht en waar hij de bezoekers erop wijst dat ze met weinig moeite een grote bijdrage kunnen leveren aan het verbeteren van de bijenweide. Ook heeft de frater een klein vlinderkastje gebouwd, waar hij rupsen van o.a. het oranjetipje heeft verzameld. Die kunnen daar rustig gaan verpoppen, en volgend jaar worden ze weer losgelaten in de tuin. Ook deze vlinderpoppen gebruikt hij als educatief materiaal. Van een bezoeker kreeg hij eens een kistje, gevuld met rietbundels. Dat heeft hij opgehangen op een zonnig plekje. Het eerste jaar kwam een enkel metselbijtje haar eitjes leggen, het jaar erop kwamen er al meer en dit jaar dacht hij dat er een zwerm op neerstreek, zoveel bijtjes wisten de weg naar het nestkastje te vinden.

De hele middag stroomde de regen neer, zelfs de frater had niet voldoende invloed 'daarboven' om het te laten stoppen. Maar ondanks dat, was het met een warm gevoel dat we afscheid namen van de bijzondere tuin en haar boeiende behoeder, frater Willibrordus.

Een bezoek aan de tuin is zeer de moeite waard, zeker als het weer een beetje meewerkt.

Afspraken kunt u maken met frater Willibrordus (J. Hilhorst), Alexandrinaalaan 13, 7271 NN Borculo, tel. fraterhuis: 05457-71855.

Verslag HB-vergaderingen

Heyta van der Reijden-Rynja

De juni-vergadering vond plaats in Borculo, de woon- en werkplaats van dhr. Van Westhreenen (zie 'HB op toernee' in dit nummer). In juli zal het HB een bezoek brengen aan Rijk Zwaan in De Lier, de werkgever van het HB-lid Bas van Kuijk.

Terugblik op Algemene Ledenvergadering

Over het algemeen is de vergadering als positief ervaren, maar niet erg spannend. De verhalen van mw. Bos en van dhr. Lems werden positief gewaardeerd. Het HB stelt voor in het vervolg een strakker tijdschema te hanteren met een maximum spreektijd per onderwerp. Vanuit diverse subverenigingen is het verzoek binnengekomen voor een pauze halverwege de vergadering.

Vergadering groepen/HB op 22 april

Met de groepen is gebrainstormd over de toekomst van de bijenhouderij. De volgende punten kwamen naar voren:

- Zou de VBBN een taak kunnen hebben in het onderhouden van de contacten met de universiteiten, bijvoorbeeld door nieuw onderzoek aan te moedigen.
- Het moet duidelijk zijn wat de maatschappelijke functie van imkers is: hobby of beroep.
- Veel bijenhouders, vooral in de stedelijke gebieden, zijn meer natuurbeschermer.
- De VBBN moet een platform zijn voor alle imkers die hun hobby willen beoefenen.
- Het maandblad moet de verschillende groeperingen vaak aanspreken.
- Wat zou de rol van 'praktisch imker' kunnen zijn, analoog aan de Duitse 'Imkermeister'.
- Onderwijs blijft prioriteit nummer één.

Registratie

De Bedrijfsraad heeft alle bijenteeltorganisaties verzocht te controleren op het gebruik van logboeken bij aan- en verkoop van bijenvolken. Alle HB-leden hebben een aantal markten toegewezen gekregen om te controleren. Bij de markten die tot nu toe zijn gehouden verliep de registratie redelijk tot goed.

Er heeft een vergadering plaatsgevonden met vertegenwoordigers van alle organisaties om te komen tot een eenvoudige registratie voor alle imkers. De resultaten zullen op tijd bekend gemaakt worden.

Beleidsplan '96/'97

Er blijkt behoefte te zijn aan een meer lange-termijn beleidsplan. Er moet al worden toegewerkt naar het jubileum in 1997 en een eventuele organisatie van Apimondia in 1999. Het beleidsplan moet in samenhang met het jaarverslag gezien worden. Duidelijker moet de visie van de VBBN naar voren komen. De juli-vergadering wordt geheel aan de opzet van het beleidsplan gewijd.

Commissies

Honing: de voorzitter van de Commissie spreekt haar teleurstelling erover uit dat de nieuwe honingpot zo weinig wordt gepromoot.

Op 21 oktober vindt in het Bijenhuis een studiedag voor honingkeurmeesters en andere geïnteresseerden plaats. In het begin van 1996 wordt een cursus 'honingkunde'

georganiseerd.

Drachtplanten: het overlegorgaan drachtplanten heeft gepleit voor uitbreiding van de regeling 'snelgroeiend bos', met als gevolg dat ook zoete kers, robinia en tamme kastanje mogen worden geplant.

In Noordoost Groningen zijn op initiatief van het Bureau Innovatie Landbouw tientallen hectares phacelia ingezaaid. In Drente is 250 ha snelgroeiend bos geplant, met 10% drachtbomen. Binnenkort wordt met de provincie gepraat over de inzaai van drachtplanten i.p.v. gras als onderbegroeiing bij snelgroeiend bos.

Onderwijs: in samenwerking met de groep Zuid-Holland houdt de commissie op 4 november een themadag in Blijdorp.

De onderwijscoördinatoren van enkele organisaties hebben een gesprek gehad met vertegenwoordigers van STOAS (Stichting tot Ontwikkeling van Agrarische onderwijskunde en Scholing) en AOC's (Agrarische Opleidings Centra) over de toekomst van het bijenteeltonderwijs.

Jubileum: op korte termijn wordt een beslissing genomen over het drukken van het jubileumboek. De diverse offertes zullen nogmaals met elkaar vergeleken worden. Sponsors zijn er nog niet.

Urenverdeling secretariaat. I.v.m. bezuinigingen wordt de algemeen secretaris voor vijf uur ontslag aangeboden ingaande op 1 juli a.s. Het HB kiest ervoor om het secretariaat zoveel mogelijk open te houden, de aanwezigheid van de beide part-time medewerkers wordt zodanig verdeeld dat het secretariaat dagelijks tijdens kantooruren te bereiken is.

Financiën

Er hadden in april nog 300 leden hun contributie niet betaald. Ondanks bezuinigingen in HB-kosten en een deeltijdontslag voor de algemeen secretaris zien de financiën van de vereniging door het teruglopend ledenaantal er niet rooskleurig uit.

Externe contacten

Vlaamse Imkersbond (VIB): op 19 april jl. heeft een informeel gesprek met de VIB plaatsgevonden op de Ambrosiushoeve. O.a. is gesproken over AVB, koningin-teelt en onderwijs. De organisatie van het Apimondia-congres in 1997 door België gaat niet door.

Landbouwschap en Bedrijfsraad: deze vergaderingen vinden plaats op 20 juni a.s. te Tilburg. Onderwerpen: resultaten werkgroep Amerikaans vuilbroed, drachtplantenoverleg en financiering en toekomst Ambrosiushoeve, mede gezien de nieuwe overheidsbezuinigingen op onderzoek.

Bedrijfsmatige imkers (BI): in een gesprek met de BI zijn ideeën over de bijdrage aan de Ambrosiushoeve via de direct betrokkenen naar voren gebracht. De uitwerking volgt nog.

Platform Groen: de organisatie van het Europees Natuurjaar 1995 was erg te spreken over de opzet van het Platform, maar kan er helaas geen subsidie voor beschikbaar stellen. Het Platform heeft aansluiting gezocht met het IVN, KNNV (bekend van het hommelpoel) en de Vogelbescherming, met als doel: natuurontwikkeling in de eigen woonomgeving.

Apimondia: namens de Bedrijfsraad zal Dick Vunderink het Apimondiacongres bezoeken.

In het nog prille imkerseizoen moesten wij afscheid nemen van onze vriend en collega-imker

TENG VOSSEN

Te vroeg. Er stond nog zoveel op zijn programma: want als we aan Teug denken, denken we aan het verzorgen van zijn bijen en die van anderen, aan 't regelen van bestuiving, 't verdelgen van wespen indien noodzakelijk e.d. Hij moest het de laatste jaren wat rustiger aan doen en had hier duidelijk moeite mee. Teug wilde nog zoveel. Wij wensen zijn vrouw en kinderen veel sterkte toe met dit verlies.

Bestuur en leden LLTB bijenvereniging Nederweert-Ospel

bijen CURSUSSEN

Cursus Verzorgen bijenteelt (voor beginners)

VBBN subvereniging Utrecht start in januari 1996 genoemde cursus. Docent Theo de Ronde, kosten f250.

Inl.: Jannie de Leeuw, 030-937539 (ná 1 okt.: 030-2937539).

Cursus Verzorgen bijenteelt (voor beginners)

Cursus Bedrijfsvoeren bijenteelt (voor gevorderden)

Eerstgenoemde cursus start begin maart 1996, voorwaarde:

minimaal 18 jaar oud. De tweede cursus start medio maart 1996, men moet in het bezit zijn van het diploma Verzorgen bijenteelt (beginnersdiploma) of tenminste vijf jaar bijen houden. Beide cursussen omvatten veertig lesuren, de kosten bedragen f350. Inlichtingen en aanmelding: LAS Alkmaar, Clusius College, 072-5610934 of bij de LAS Purmerend, Clusius College Purmerend, 0299-423362.

Cursus Bedrijfsvoeren bijenteelt (voor gevorderden)

Het AOC Boxtel start genoemde cursus in september 1995.

De cursus omvat veertig lesuren, kosten f 360,-.

Inl.: W. Westerwoudt, 073-563201 (18.30-19.30 uur).

Cursus Bedrijfsvoeren bijenteelt (voor gevorderden)

VBBN subvereniging Bussum start eind november 1995 bovengenoemde cursus. Kosten f 250,-. Inl.: J.M. Verrier, 02159-42127.

Cursus bijenhouden

Voor een ieder die een beginnerscursus heeft gevolgd of al enige jaren zelfstandig imkert en verder wil in de imkerij!

Zwaartepunten in de cursus: het bijenvolk als totaal organisme; selectie en teelt van vooral zachttaardige bijen met aangepaste bedrijfsvoering; het reizen met bijen; bestuiving; dracht; honingverwerking; andere bijenproducten. De wereld van de honingbij m.b.v. moderne instructiemiddelen.

De cursus wordt gegeven door gekwalificeerde en ervaren docenten. Voor specifieke onderwerpen worden gastsprekers uitgenodigd. De cursus duurt ca. veertig uur waarvan de helft praktijklessen, en wordt afgesloten met een examen en een overeenkomstig certificaat. De theorielessen starten in januari 1996, in 'De Gouden Leeuw' in Berlicum, op donderdag van 20.00-22.00 uur. De praktijklessen worden in overleg vastgesteld. De cursus kost ca. f175 afhankelijk van het aantal deelnemers, te voldoen na bevestiging van de inschrijving. Aanmelding vóór 1 november 1995 bij de voorzitter van de vereniging: Noël Wijffels, Oude Baan 21a, 5242 HT Rosmalen, 04192-12961 of bij de cursuscoördinator: Jan Charpentier, Laar 45, 5258 TJ Berlicum, 04103-2039.